

ΤΟ ΦΥΛΛΟ ΛΕΠΤΑ 50

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΙΔΡΥΤΗΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ : ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΤΕΡΗΣ,
ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΚΔΟΣΗ ΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ ΣΙΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (ΕΞΑΜΗΝΟ Α')

ΑΡΙΘ. 726 (ΦΥΛ. 10)

Σάββατο, 6 Μάρτη 1921

Ο ΙΝΔΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ ΡΑΜΠΙΝΤΡΑΝΑΘ ΤΑΓΚΟΡ

Ποῦ τὴν ἐρχόμενη βδομάδα κυκλοφοροῦν:

ΤΑ “ΙΝΔΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ” ΤΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ : Κ. ΤΡΙΚΟΓΛΙΔΗ

ΕΚΔΟΣΗ: “ΑΘΗΝ. ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ”

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

Στή στήλη αυτή παρακαλούμε δ-
λους τους αναγνώστες μας να
μάς βοηθήσουν

'Οδοιπολυγράμματα το κτίον λ. 60.

Μπακάλικο Δημήτρ. Θωμά ('Ιπποκράτους 65)

'Επειδή εξ ανακριβών διαδόσεων περι τῶν
ὑπὸ τῆς ἐπιτῆς ἐξετάσεως τῶν ἀναγνωστι-
κῶν βιβλίων τοῦ Κράτους ἐπιτροπῆς ὑποβληθειῶν
προτάσεων ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ τύπῳ κλπ. ἀνακοι-
νοῦμεν, κλπ.

'Ανακοίνωση τῆς 'Επιτροπῆς γιὰ τὴ γλῶσσα τῶν δημ.σχ.
ἐφημερίδα 'Ἐλ. Τύπος' σελίδα 3 κολόνα 4.

'Ο καθηγητὴς κύριος Κιενῆς θέλει ἐξετάσει τοὺς
ΠΡΟΤΩΤΕΤΗΣ ΦΟΙΤΗΤΑΣ τῶν Φυοικῶν εἰς τὴν
Ζωολογίαν καὶ Γεωλογίαν ἀπρὸν Τετάρτην 9 ὥραν
π. μ. εἰς τὸ Ζωολογικὸν Μουσείον.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου)

'Ἐθν. Πανεπιστήμιο. (Σ' ἕναν ἀπὸ τοὺς πινακούς τοῦ ἐ-
ξωτερικοῦ διάδρομου ποὺ εἶναι πρὸς τὸ μέρος τῆς
'Ακαδημίας).

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Κάρολ Ράντεκ : Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΑΠ'
ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ. — Τὸ βιβλιαρῶν
αὐτό, ἀπὸ 32 πυκνωτικῶν σελίδων (τιμὴ λεπτὰ
50), ἰδὲγαλε τὸ ἐκδοτικὸν τιμῆμα τοῦ Σοσιαλιστικοῦ
'Ἐργατικοῦ Κόμματος τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸ οὐσιαι-
νονμε δλόθερμα οὐ δλοὺς πὸν θέλουγε νᾶχον μιὰ
στερεῆ ἰδέα γιὰ τὴ σημερινὴ σοσιαλιστικὴ κίνηση.

— Ἐδμ. ντὲ Ἀμίσις. — ΠΑΤΡΙΚΟ
ΣΠΗΤΙ καὶ ἄλλα διηγήματα (μετάφρ. Γεωρ. Σπατα-
λά) δεχ. 4.

— Μαρία Βασίλισσα Ρουμανίας.
MINOLA (μετάφρ. Αἰμιλίας Καραβία (δεχ. 5).

— Α. Τσέχωφ. — ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ (μετ.
'Αγ. Κωνσταντινίδη) δεχ. 450.

Καὶ τὰ ἴδια ἰδὲγαλε ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος 'Ἐλευθε-
ρουδάκη καὶ πωλιῶνται στὸ 'Αθηναϊκὸ Βιβλιο-
πωλεῖον.

ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ

Τὴν Κυριακὴν, 7 τοῦ Μάρτη, ξαναρχίζον τὰνα-
γνώσματα στὴ Λέσχη μας ('Ἐπανηθῶν). Ὁ κ. Ι.
Παραγιωτόπουλος θὰ μιλήσει γιὰ τὸν 'Ἰππόλυτο
Στεφανηφόρο.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

— Ο ΛΟΓΟΣ (χρον. Γ', ἀριθ. 3, Ἰανουάριος
1921). Πόλη. Γραφεῖα : Πέρα, Καλιοντζι-Κουλιόν
119). — Περιεχόμενα : Μπεκίς : Οἱ ὄρες. — Α.
Βεάκης, - Α. Μαιμέλης : Ἀπὸ τὰ «Θαλασσινὰ ὀ-
νεία». — Ε. Γενάδης : Τὸ μεγάλο πρόβλημα. — Θ.
Κασιανάκης : Ἦρω οὐ μιὰ γυναίκα. — Μ. Βάλ-
σας : Ἡ Ρώμη Νικημένη. — Α. Πράσινο : Ἡ
Κόλαση τοῦ Δάντη (ἀσμα 23). — Γράμματα, μου-
σικῆ, χρονικά, νέα βιβλία κλπ.

— ΝΕΑ ΖΩΗ (δεκαπενθήμερο κομμουνιστικὸ
περιοδικὸ, 'Ἔτος Α' ἀριθ. 1, Ἀθήνα. 1 Μαρτίου
1921). — Περιεχόμενα : Χαιρετίζουμε. Τὸ πρό-
γραμμα μας. — Σ. Γιαννουλάτου : Ἡ Κομμούνια. —
Ν. Δένιν : Ἡ Τρίτη Διεθνὴς καὶ ἡ θέσις τῆς εἰς
τὴν ἱστορίαν. — Γκόρκυ : Χτῆς καὶ σήμερα. — Ι.
Στάϊνμαν : Ἡ Διεθνὴς ὀργάνωσις τῶν νέων κλπ.
κλπ. — Τὸ φύλλο λεπτὰ 40.

ΞΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

— Le Monde Nouveau (Φλεβάρης 1921). —
Ζαγκόροκ : Σοσιαλιστικὴ ἄποψη τῆς Σοβιετικῆς
Δημοκρατίας. — Γκολτιέ : Τέχνη καὶ Πολιτισμός.
— Ασοελίν : Ἡ δόλιανδικὴ ζωὴ. — Δεμπέγκ : Τά-
κε Ἰωνόκο καὶ ἡ Μικρὴ Ἀνάνι. — Λουμπάρ : Σα-
λιθάρ ὁ 1ος (ρομάντζο) κλπ.

— La Revue Critique. (25 τοῦ Φλεβάρη
1921). — Ἀντρέ Παβί : Τὸ πρόσωπο τοῦ Ζοζέφ
ντὲ Μαίστερ. — Ἀντουάν ντὲ Ταρλέ : Ἀπὸ τὸ Ζο-
ρὲς ἴσαμε τὸ Λενίν. — Τιμπωντέ : Οἱ πολιτικὲς
γραφῆς τοῦ Φενελόν. — Μωρίς ντὲ Νουαζαί : Ἀπὸ
ἐλεγείες, κλπ.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ :

★ ★ ★ ★ ★ Marguerite Audoux ★ ★ ★ ★ ★

— "ΤΟ ΜΟΔΙΣΤΡΑΔΙΚΟ ΤΗΣ ΜΑΡΗ-ΚΛΑΪΡ," —

L'atelier de Marie Claire

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΒΙΒΛΗΣ ΣΚΟΥΡΑ (GRAZIELLA)

ΣΕΛΙΔΕΣ 226 ΔΡΑΧΜΕΣ 5.-

ΠΚΑΟΣΗ : ΑΘΗΝΑΙ·ΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ

X. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ 3-ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ-3

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (ΕΣΑΜΗΝΟ Α')

Σάββατο Ἀθήνα, 6 Μάρτη 1921

ΑΡΙΘ. 726 (ΦΥΛ. 10)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

ΑΓΗΣ: Doomed....

ΚΘ.ΚΥΡΙΑΞΗΣ: Στροφές.

ΨΥΧΑΡΗΣ: «Τὰ δυὸ τριαντάφυλλα τοῦ Χάρου»
(συνέχεια).

Κ. ΠΑΛΛΗΣ: Μικροσσοῦς (συνέχεια).

ΑΓΓΕΛΟΣ ΡΩΜΑΙΟΣ: Ὁ δουλευτής.

Ο ΝΟΥΜΑΣ: Φαινόμενα καὶ πράγματα.

ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ: Σ' ἕναν ὄμιλο.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ: Σὲ κάπιοιτε

Χ.: Μωραϊτίδης καὶ Ξενοπούλος — Πινακίδα σὲ κα-
νοτάφιο.

ΚΡΣΙΝΟΗ ΤΡΩΠΗΚΟΠΟΥΛΟΥ: Ἡ σημαδεμένη.

ΚΛΕΒΡ. ΠΑΛΛΗΜΟΥ: Φεμινισμὸς καὶ Ἐκπαίδευση.

ΑΚΡΟΑΤΗΣ: Τρεῖς ὀμιλίες τῆς κ. Σικελιανού.

ΑΠΟ ΒΑΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΑΟΜΑΔΑ: Νεοελληνικὴ φι-
λολογία. — Ζένη φιλολογία. — Νέα Βιβλία. —

Ἐνα περιοδικά. — Φοιτητικὴ Συντροφιά. —

Βαρβαροπάζαρο. — Χωρὶς γραμματόσημο.

DOOMED.....

Βαρύ, πολὺ βαρὺ τάποψινὸ τὸ δεῖλι.....
Μιά, μιὰ οἱ σκέψεις πέφτουνε καρφιά λιωμένα
Μὲς στῆς καρδιάς μου τᾶδυντα. Θεριακωμένα
Ἀπὸ ἐνάντιες ἔγνοιες, μένουνε τὰ χεῖλη

Κλειστά. Κένῶ ἀπὸ τὴ δυτικὴ τὴν Πύλη
Τὴν οὐράνια, ἀπὸ φῶς κύματα ροδισμένα
Σκορπᾶνε μυστικὲς χαρὲς στὴν Πλάση, ἐμένα
Τραβάει τρεμουλιαστὸ ἕνα φῶς ἀπὸ καντήλι.

Δὲν καίει μπρὸς σὲ Παναγιὰ ἐλπιδοφόρα,
Οὔτε σὲντάφιο μάρμαρο τρεμοσαλεύει.
Ἐλπίδα ποιά; ἀπελπισιάς μονάχη ὥρα.....

Καὶ ὁ Τάφος, τί; στερνὴ, ποὺ ἄδικα, γυρεύει,
Χαρά, αἱματοστάλλαχτη ἢ καρδιά. Ἄλι μου,
Νὰ θάψω ζήτησα μιὰ ἀγάπη ζωντανή μου.

ΑΓΗΣ

ΣΤΡΟΦΕΣ

I

Τὸ καλεδάκι ἀνάμερο κι ὁ πόθος μου τρανός,
Κι ἔλο μὲ προσκαλοῦσες,
Χαμογελοῦσε ἀπάνω μας τ' Ἀπρίλη ὁ οὐρανός,
Καὶ οὐ χαμογελοῦσες.

Κανένας μας δὲν ἔλεγε πὸς δᾶρθαι μιὰ βραδιά,
κ' ἢ μπόρα θὰ μᾶς φτάσει,
Ἔτοι νὰ κλαίει σὰ στήθη μας ἀσιτεῖρεντα ἢ καρδιά
κ' ἔτοι νὰ σκοτεινιάσει.

II

Ἦ! καρδιοχτύπι ἀνείπωτο, βραδάκι ἀλλοτινὸ,
πόδα πρωταγαπήσει.
Ἔνα παιδάκι, ἄς εἴτανε, καὶ πάλι νὰ γινῶ,
κοντὰ σου, ἐρημοκλήσι.

Βρουσόλα, ποὺ κελάρυζες, σὰ νᾶσουνα ἢ ψυχὴ
τῆς ἀνδρισμένης πλάσης,
Τώρα, πικρὰ ποὺ μέσα μου ἢ θύμησή σου ἀχέι,
σὰ δέγγος μιᾶς θαλάσσης...

III

Μὰ θᾶρθω' κι ἔπως ἔρχεται τοῦ Μάρτη τὸ πουλί,
στὴν πρωτινὴ φωλιά του,
Δὲν εἶραω ἂν εἶν' ὁ Ἔρωτας ποὺ πίσω μὲ καλεῖ,
γιὰ ἢ δέψα ἐνός Θανάτου.

Σὲ μιὰν ἀκροῦλα ἠλιόχαρη, τοῦ νοῦ κρυφὴ χαρά,
τὴ σκέψη μου τυλίγω.
Κι ἄλλη μιὰ οκένη, ἀγάπη μου, σὰ φτάσω μιὰ φορὰ,
πὼς νὰ μὴν ξαναφύγω.

IV

Παρηγοριά κ' ἢ θύμηση, κι ὁ νοῦς τὴ λαχταρᾷ,
σὰν τὴ δροσιά τὸ φύλλο.
Κ' εἴταν τὸ συναπάντημα τὸ πρῶτο μας χαρὰ,
κοντὰ σὸν γκρέμο μύλο.

Χαρὰ καὶ ποὺ τὴ χάριμα καὶ ποὺ δὲ μένει πιά,
παρὰ ἢ βοή σὸ δάσο,
Ἔνα πουλάκι ἐπαῖξε τρελὰ στὴ χαρουνιά,
Κ' ἔλεγε νὰ τοῦ μοιάσω...

V

Χαρῆς παραματιέματα μοῦ πήραν τὴν καρδιά,
 κ' ἡ Νύχτα ξελογιάστρα,
 Σὰ νάγκροικάει τὴ σκέψη μου, περνάει καὶ στὴν πο-
 δλα μοῦ ρήγγει τῶστρα. (διὰ
 Μὰ ὁ πόθος εἶν' ἀγιάτρευτος, Κι ὁ χωρισμὸς πικρὸς,
 φαρμάκι ποῦ μοῦ δίνει!
 Θαρρεῖς ἡ Νύχτα τόντωσε πὼς πέρασε ὁ καιρὸς,
 καὶ τῶστρα ξανασβήγει.

VI

Τώρα κι ἂν κλαίω, τὸ κλάμα μου τὸ πίνεις, ἐρημιά,
 σὺν τὸ νερὸν ἢ ξέρα.
 Κανένας δὲ μάγροϊκήσε. Σὰ νάμαι ἢ καλαμιά,
 σιοῦ κάμπου τὸν ἀγέρα.
 Μὰ κι ὅσο νὰ πικραίνουμαι, δὲν εἶναι βολετό
 νὰ μειαγνωμαίσω,
 Καλύτερα ἔνας θάνατος, στὴ γνώμη ποῦ βασίω,
 παρὰ νὰ λημονήσω.

VII

Καλή μου, ἐγὼ δὲ σοῦπλεξα διαμάντια στὰ μαλλιά,
 κι ἄς σοῦπρεπαν ἀστέρια.
 Τὶς παπαρῶνες ἔμασα μακριὰ στὴν ἀντηλιά,
 μετὰ τὴ φτωχά μου χέρια.
 Γιὰ τὴ χαρὰ ποῦ μάντευες, τὸ μήνημα πικρὸ,
 μὰ δὲν ἐβγήκε φέμα.
 Οἱ παπαρῶνες ἔμειναν ἀπάνω ἀπ' τὸν καιρὸ,
 μόνο, σὰ στάλες αἷμα...

VIII

Καὶ τώρα, ποῦ θὰ πάροουμε, καρδιά μου, ἀναπνοή
 ἀπ' τὸν πικρὸν ἀγῶνα;
 Ἡ Ἄνοιξη βασίλεψε.—Κι ἀπάνω σου ἡ προή
 βογγάει ἐνὸς χειμῶνα.
 (Κι ὅμως δὲν εἶναι ἡ ὥρα μου! Κι ὁ Χάρος ἂν γορ-
 τὸ χέρι του μ' ἀπλώνει, (γὰ
 Μὰ ἐγὼ, καρδιά μου, μέσα μου, ὅσο κι' εἶν' ἀργά,
 ὁ ἀκούω σὺν ἐν' ἀηδόνι.

IX

Τὸ καλυθάκι ἀνάμερο κι ὁ πόθος μου τρανός,
 Μὰ στὴ μεγάλη σιγάτα,
 οἴμπως νὰ κλαίει, τοὺς ἴσκιους τὸν σαλεύει ὁ σὺ-
 πικρὰ, χαμένα νιάτα! (ρανός,
 Καὶ τὸ τραγούδι ἀνήμπορο, κι ἀνήμπορος ὁ νοῦς!
 Καὶ γιὰ ποῦ πάω δὲν ξαίρω...
 Πάω τοὺς καιροὺς τοὺς ὁμορφους καὶ τοὺς ἀλαργι-
 στὴ γῆ νὰ ξαναφέρω. (τοῦς

X

Ψυχὴ μου, ἀποκοιμήθηκες σιοῦ πόθου τὰ φτερά,
 καὶ ποιὸς θὰ σὲ ξυπνήσει!
 Μεγάλο τὸ παράπονο! Κι ἀπάνω στὰ νερά
 βλο νὰ κλαίει μιὰ δύση.
 Μὰ στὰ κλειστά σου βλέφαρα, σὺν ὄνειρο γιγνώ,
 μιὰ πλάση φτερουγίζει!
 Σὰ νῆναι, λές, τὸ πέλαο, ἀπόψε, τὸ γλαυκὸ,
 ποῦ ἐπὶς μου ἀντιφεγγίζει.

Α. Γ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΑ ΔΥΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ ΤΟΥ ΧΑΡΟΥ

-5-

Ἄχ! μὲ γνωρίζεις τόσο καλά ἐοῦ, διαβάξεις στὴν
 καρδιά του τόσο βαθιά, ποῦ τίποτα δὲ σοῦ ξεφύγει.
 Ἀγάπη μου, κάθε φορά ποῦ μοῦ δίνεται ἀφορμὴ νὰ
 τὸ παρατηρήσω τὶ περιποιητικὸς ποῦ εἶσαι, χαρὰ τρε-
 λῆ με συνεπαίρνει. Μὴ σὲ μέλη, τὸ κατάλαβα πὼς
 δὲν μποροῦσες νὰ βάλῃς, σιτοὺς πλίκους σου ἐκείνους
 ἄλλο παρὰ σιγῆς, γιὰ τὴν ἄλλα, ὅπως σοῦ τὸ ξηγῶ
 καὶ πὶ ἀπάνω, θάρρεπε νὰ μοῦ τὰ γράψῃς ἀπὸ δῶ,
 προτοῦ νὰ μοῦ τὰ στείλῃς γιὰ νὰ μοῦ ξανασταλοῦνε,
 καὶ θὰ μοῦ τᾶγραφες μέσα στὴ χαρὰ μας, καὶ θὰ τὰ
 λάβαινα ὅποτε ἐγὼ μέσα στὴ λύπη μου. Κι ἀπὸ τὴ
 φροντίδα σου ἀφτὴ βλέπω τὴν καρδιά σου ποῦ δὲν
 εἶναι πράμα, ποῦ δὲν εἶναι χρωματιὰ ἢ ἀποχρωμα-
 τιά τῆς ἀγάπης νὰ μὴν τὴ νιώθῃ.

Τοὺς καταχάρηκα τοὺς πλίκους σου καὶ κάθε φο-
 ρὰ σὲ βλογοῦσα γιὰ τὴν καλοσύνη σου, ποῦ με συγχι-
 νοῦσε καὶ κάθε φορά με τᾶραζε. Σωρὸ σωρὸ πράμα-
 τα ἔχω νὰ σοῦ πῶ, γὰ σοῦ ἀπαντήσω ἀπάνω σὲ χίλια
 δυὸ, καὶ δὲν ξαίρω ἂ θὰ τὸ κατορθώσω, με τὸ ση-
 μερὸν τὸ ταχυδρομεῖο.

Ναί, διατ ἤρθε τὸ γράμμα σου, φῶς μου, σοῦ ἔ-
 λεγα πὼς σήμερὰ τὸ πρῶτ, κατέβηκα πάλι στὴν ἀμ-

μονιά μας, κι ἄξαφνα κοιτάζοντας τὴ θάλασσα ποῦ
 σὲ πήρε κ' ἔφυγες, μοῦ ἤρθε ζᾶλη καὶ φανιάσου πὼς
 λιγοθύμησα κ' ἔπεσα χάμω. Μπόρεσα μόλις νὰ θα-
 σταχτῶ γιὰ νὰ μὴ με διτῇ κανεῖς. Ἐπειτα συνέφερα.
 Καλὰ ποῦ δὲν εἶπανε ψυχὴ στὴν ἀμμοδιά. Ἴσως εἶ-
 τανε καὶ τὸ κροῖο, ποῦ πήγα πρῶτ πρῶτ. Νὰ μὴ, μὰ
 νὰ μὴ σὲ μέλη. Ἄχ! τώρα μετὰ τὰ γράμματά σου, μὴ
 φοβάσαι καὶ δὲν τὸ παθαίνω πιά μου.

Δέκα καὶ τέταρτο, βράδι.— Ὁχ! φῶς
 μου ἐοῦ ἀγαπητό, σὺν ποιᾶμι τὸ πάθος σου, ἢ ἀγάπη
 σου ξεχειλίζει ἀπὸ τὸ γράμμα σου καὶ μοῦ κατα-
 πλημύρισε τὴν ψυχὴ. Τὰ λόγια σου, Κωστή μου,
 τὴν ἴδια μέθῃ μοῦ δίνουσε ποῦ μοῦ δίνανε καὶ τὰ χά-
 δια σου, ποῦ μοῦ δίνανε καὶ τὰ φιλιά σου. Κωστή,
 Κωστή, Κωστή, ἐοῦ ποῦ φλογερὰ μου ὁ ἀγαπῶ, δὲν
 τᾶκούς, μὰ δὲν τᾶκούς πὼς στὴ βοή σου, σὰ δέρεσαι
 καὶ κλαῖς, ἢ βοή μου ἀπαντᾷ, ἢ φωνὴ μου στὴ φωνή
 σου, σὰ με φωνάζεις ἀπελιπυμένα; Μὰ δὲν τὸ νιώ-
 θεις τόχα πὼς σὲ θέλω σὺν ποῦ με θέλεις, πὼς πα-
 θαίνω ἀπὸ ἀένα ὅπως καὶ σὺ ἀπὸ τὴν δομὴ σου πὼς

τῆ Μύρρω; Τὸ λοιπόν, τί παραπονίεσαι; τί μοῦ γυροῦνεις; τί ζητᾷς; Καὶ δὲν τὸ ξαίρεις πῶς ἀπὸ τῆ φιλιᾶ σου ἔγινε ὅλη πυρκαγιά, πῶς πᾶν πέρα γιὰ πέρα τῶρα ποὺ δὲν τᾶχω; "Αχ! τί ἔκαμες, τί ἔκαμες, διὲς ποῦ κατάντησα; τί νὰ εἶναι, μὰ τί νὰ εἶναι, Θεέ μου, ἡ ἀγάπη μου ἡ τρομαχτικὴ ποὺ με καίει καὶ ποὺ τὸ βλέπω τὸ πῶς λιώνω με τῆ φλόγα τῆς;

Ποιέ μου τίποτα παρόμοιο δὲν ὑπομίστηκα. Κοσιή, πάρα πολὺ σ' ἀγαπῶ καὶ κάνεις τὴν καρδιά μου, κάνεις τὸ νοῦ μου ὅτι θέλεις. Δὲν ἔχω ἀνάγκη νὰ σοῦ τὸ μάθω τίλιας. "Ὅλα μοῦ τᾶλλαξες, μοῦ τὰ κατὰράξες σὴν ψυχὴ μου βαθιά, ὡς καὶ τὴν ἀγάπη μου τὴν ἴδια. Δὲ σοῦ ἄρεξε, δὲ σοῦ ἔφτανε ἡ καμμένη μου ἡ ἀγάπη ποὺ σοῦ εἶχα δοσμένη, τόσο ἀγνή, μὰ καὶ τόσο πονεμένη. Ἐοῦ φαίνεται ἀλλιῶς μ' ἀγαποῦσες καὶ θέλησες νὰ σ' ἀγαπῶ καὶ γὼ καθὼς καὶ οὐ μ' ἀγαποῦσες; θέλησες νὰ πονῶ καθὼς καὶ οὐ πονοῦσες. Θέλησες, τὸ φιλί μου καὶ τὸ στίγμα μου νὰ σοῦ παραδώσω, θέλησες νὰ βασίῃς τὸ κεφάλι μου σὴν πλάτη σου γεμμένο καὶ νὰ με χαδέῃς. Τί, τί, μὰ τί ἄλλο θέλεις, τί ἄλλο μοῦ γυροῦνεις, ἀφοῦ ἔγινε ἀφοῦ ποὺ ἤθελες, ἀφοῦ πονῶ τῶρα πᾶν καὶ σένα; Θαρρῶ πῶς με τὴν ἀνάσα τῆ φλογισμένη σου, ὅλο σὺ τὸ πάθος ἀποτέρας σὶα στήθια μου μέσα. Τόντις. Ἄν εἶναι ἡ ἀγάπη ἀπὸ ποῦ λές, μοῦ φανέρωσες ἀγάπη ποὺ δὲν τὴν ὠνευρέφτηκα ποτέ μου. Κι ὡς τόσο ἀγάπη ἄχ! εἶτανε — καὶ τί ἀγάπη! — ἐκεῖνη ποὺ ἀκατανίκητα μ' ἔφερε, με τραβῆξε πρὸς ἐσένα καὶ ἀπὸ τῆ σιγμῆ τὴν πρώτη μ' ἔκαμε νὰ σοῦ δώσω καὶ τὴν ψυχὴ μου ὅλη καὶ ὅλη μου τὴ ζωή. — Κοσιή μου, θὰ τὸ κατάλαβες καὶ ἀπατός σου, δὲν εἶναι ἀλήθεια; Ἐοῦ ποὺ σὴν καρδιά μου μέσα διαβάξεις σὰ νὰ εἶτανε διβλλο ἀνοιχτό, θὰ τὸ κατέγης πῶς εἶμαι ἀκόμη βαθιά μου ταραγμένη, πῶς εἶμαι ἀκούη γενιᾶ τῆρομο καὶ σταναχώρια (νὰ μοῦ τὸ συζορήσης. ἄχ! ποῦ εἶται σοῦ ξανόγιομαι. Μὰ μήπως δὲν εἶσαι οὐ γιὰ τὴ Μύρρω σου ὁ τρομερώτερος ὁ πατέρας;), εἶμαι ἀκόμη ὅλη μου ἄνω κάτω ἀπὸ τὰ φιλιᾶ σου, ἀπ' ὅσα ἔμαθα σὰ μοῦ τᾶδινες, ἀπ' ὅσα ἐβιωθα ἴδια μου σὰ σοῦ τᾶδινα στίγμα με στίγμα. Μοῦ φαίνεται πῶς δὲν εἶμαι πιά ἐκεῖνη ποὺ εἶχονε πρῶτα, πῶς σὴν θέση τῆς κακούσιου τῆς ποιωνῆς τῆς Μύρρω ἤθελε ἔφαγα καὶ κάθησε ἄλλη καμιά, καὶ συχνὰ λέω μέσα μου, ἄχ! πῶς ἴσως καὶ δὲν εἶμαι ἀξία πιά καὶ νὰ ἴνω γυναικα σου, ἄν ὑπορούσα νὰ γίνω καὶ δὲν τὸ ἐμπόδιζε κανένας. Μόνος ὁ Θεός, καμμένη μου εοῦ, τὸ ξαίρει τὸ τί κλαίω καὶ τὸ τί πονῶ γιὰ δάφια. "Ὅχι! εἴ μοῦ λές πῶς τίποτα ἓνα φιλι δὲν εἶναι. Τὸ νιώθω ἐγὼ τί πρῶτα εἶναι τὸ φιλι, ἀπὸ τὴν ταραγῆ μου καὶ ἀπὸ τὸν καημό μου. Δὲν ἔπρεπε, δὲν ἔπρεπε νὰ σὲ φιλήσω εἶσι σὶα στίγμα σου. ἄχ! τὸ στίγμα σου τὸ γλυκό, προτιοῦ νὰ σὲ πάρω.

Δὲν ἔπρεπε, ὄχι. Μὰ νὰ μὴ σὲ μέλη, φῶς μου ἀγαπητό, ἄν μπόρεσα τόντις λίγη ἐφτυχία νὰ σοῦ χαρίσω, ἄν μπόρεσα λίγο νάποκοιμήσω τοὺς πόρους σου καὶ τὸ πικρὸ σου τὸ σεκλέτι, ἄχ! γιὰ τίποτα, τίποτα δὲ λυποῦμαι, ζωὴ μου. Καὶ θέλω νὰ τὸ ξαίρεις πῶς τίποτα, μὰ τίποτα, ἐναντίο σου δὲν ἔχω, πῶς μήτε τὸ συλλογιστήκα ποτέ μου νὰ σὲ κατηγορήσω γιὰ ὅτι καὶ ἄν εἶναι. Πῶς θὰ μοῦ εἶτανε καὶ δυνατὸ, Θεέ μου πατιοδύναμε; ὅτι κάνεις, Κοσιή μου, εἶναι καλὰ καμωμένο. Ἐπειτα, μήπως δὲν εἶσαι ὁ ἀρέντης μου εοῦ; Μήπως ψυχὴ καὶ καρμὶ δὲν εἶμαι πρῶτα δικό

σου; Ἄν ἤθελες — καὶ φτάνει νὰ τὸ ἤθελες μονάχα — θὰ μπορούσες ἀπλαχνα καὶ ἀλύπητα νὰ κάμης ὅτι σοῦ περῶση, νὰ μ' ἀφήσης, νὰ μ' ἀρηθῆς; ἐγὼ πάντα καὶ πάντα θὰ σ' ἀγαποῦσα. Ναι, φῶς μου, ὅτι λές, ὅτι νιώθεις εοῦ γιὰ μένα, τὸ νιώθω γιὰ σένα ἐγὼ, καὶ οὐ ὅσα ὅσα μοῦ γράφεις, τὰ ἴδια καὶ ἀταράλλαχτα, ἡ καρδιά μου καὶ ἡ σάρκα μου τᾶχονε μέσθῃ τους με τὸ αἷμα τους γραμμένο. Θαρρῶ μάλιστα πῶς σοῦ ἔγραψα σὶα δόλωροτό μου γραμματάκι, πῶς σ' ἀγαπῶ δηλαδὴ τόσο, μὰ τόσο καὶ τόσο, ποὺ δὲν τὸ κατορθῶνω ἀλήθεια μου νὰ σοῦ τὸ πᾶ, γιὰτι πάει παραπέρα καὶ κάποτε ἀπελιζοῦμαι ποὺ μήτε λόγια δὲ βροῖω. — Ματάκια μου, πές μου το, ἄχ! θέλω νὰ μοῦ τὸ πῆς πῶς δὲ δῦμοσες μ' ἀπὸ ποῦ ἀπόψε σοῦ ἔομολογήθηκα. Μὴ με μαλλῶσης, χρυσέ μου, μὴ μ' ἀναγκῶσης μέσα μου νὰ κλειδώνομαι, νάποκρύβω τίποτα μαζί σου ἀρησέ μου, ἄχ! ἀρησέ μου τὴ γλύκα τὴν ἀπέραντη, ὅλα νὰ σοῦ τὰ λέω, τὴν ψυχὴ μου δληνε ὅλη νὰ σοῦ ἀνοίγω, φίλε μου μοναδικέ, πατέρα μου καὶ ἀδερφέ μου, τὴν ψυχὴ μου νὰ σοῦ φέρω ἐδῶ, με κάθε μου λόγο, σὶα χαρτὶ καταστρωμένη.

Ἄλλο τῶρα. Θέλω νὰ μοῦ ἀρησῶς πῶς δὲν τὴν εἶπες, πῶς δὲν τὴν φανέρωσες τῆς μητέρας σου τὴν ἀγάπη μου τὴν ἰσλή. δὲν τῆς εἶπες τὰ δάκρια, τὸν καημό, τὰ βασάνά μου τὰ λωλά. Κοσιή, Κοσιή, Κοσιή! Σὲ φωνάζω, λυπήσου με γι' ἀπὸ ποῦ θὰ σοῦ πᾶ. Μὰ τὸ νιώθω, τὸ νιώθω μέσα μου πῶς πρέπει. Ἄχ! ἀρησέ με πρῶτα νὰ χυθῶ σὴν ἀγκαλιᾶ σου, ὅλα μου τὰ φιλιᾶ, ὅλα, ὅσα θέλεις νὰ σοῦ τὰ δώσω! Καὶ τί μπορῶ ἐσένα μου νὰ σοῦ ἀρηθῶ; Μὰ μήπως καὶ δὲν τὸ ἔξαιρα, μὰ μήπως καὶ δὲν τὸ κατάλαβα πῶς θὰ μοῦ τὸ γράφης ἀπὸ ποῦ μοῦ ἔγραψες; Ὅχι, δὲ φάνηκε ποτέ σὶα κόμο σὴν καὶ σένα κανείς. Ἀκουος, Κοσιή μου, ποὺ σοῦ μιλῶ τῶρα ἤσυχνα καὶ ἀγάλλια φαντάσο πῶς εἶμαι πλάγι σου, τὸ κεφάλι μου πρὸς τὸ κεφάλι σου γεμμένο, πῶς γλυκοκουβεντιάζομε, ἄχ! σὴν καὶ πρῶτα. Ναι, τὸ συλλογιστήκα, τὸ γύρωσα, τὸ μεταγύρωσα με τὸ νοῦ μου. Δὲν πρέπει, δὲ γίνεται, δὲν τὸ θέλω. Φτάνει σου, κακόμοιρέ μου, τὸ κακὸ ποὺ εἶδες ἀπὸ μένα πιά, φτάνει ποὺ σοῦ γάλασα, ποὺ σοῦ τὴν γκρέμισα κάτω τὴ ζωὴ σου, τὴ ζωὴ τὴ χρυσὴ ποὺ καυστογράφηκε, ποὺ θαρρῶ καὶ τὴ βλέπω χάμω περμένη σὴν παλάτι ὁλόλαμπρο ἔολοθρεμμένο. Μὴ, μὴ καὶ τῆς μάνας σου τὴ ζωὴ! Νὰ μὴν τὴν ἀγγίξης! Ὁμήσου τί σὶαθήκε ἡ μάνα σου γιὰ σένα, Κοσιή μου, ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ εἶσυνε παιδί — μοῦ τὸ μολογοῦσες καὶ ἀπατός σου — ἀνήμπορο καὶ ἀδύναμο παιδί. "Ὅλα ἐκεῖνης τὰ χρωσιῆς, ὡς καὶ τὴν ὑπαρξή σου. Δὲν μπορείς τῶρα νὰ τῆς πάρης τὴ δική της. Ἄχ! σὴν τὴ μάνα μου εἶναι καὶ ἡ μάνα σου, Κοσιή. Νάλλάξης τὴν πίστη σου, γιὰ νὰ παρθοῦμε, τὴ σκότωσες, πάει, καὶ πῶς θέλεις καὶ ποῦ νὰ ζήσομε φτωχομένοι, νὰ χαροῦμε, ἄν εἶναι καὶ λίγη χαρὰ, με τὸ θάνατό της μέσα μέσα σὴν ζωὴ μας; Καὶ πῶς θέλεις νὰρθῶ ἐγὼ ἄξια καὶ νὰ τῆς πᾶ. «Τὸ παιδί σου ἐγὼ σοῦ τῶκλεγα, ἐγὼ ἡ ξένη». — Μὲ τί πρόσωπο, με τί μάτι νὰ τὴν κοιτάξω; Ἄχ! φτάνει μας τὸ βασάνο μας. Ἐπρεπε νὰ τὰ συλλογιστοῦμε ἀπὸ πρὶν ἀγαπηθοῦμε. Τότε ἔπρεπε... ὄχι δὲν ἔπρεπε, γιὰτι δὲ θάγαπιόμυστα σήμερα. Μὰ καὶ μπορούσαμε; Μπορούσαμε τάχα νὰ μὴν ἀγαπηθοῦμε, ἀκόμη, καὶ νὰ τὸ εἶχαμε συλλογιστεῖ, ἀφοῦ εἴμυστα καμωμένοι, γεννημένοι ὁ ένας γιὰ τὸν ἄλλον.

μου είναι βοήθεια, μ' ἀφ' ἑαυτοῦ ζῶ. — "Αχ! ναι, χωρίς ἄλλο, πρὸς μου, πρέπει, πρέπει νὰ προσδιορίσουμε μιὰ ὥρα κάθε μέρα, πὸν ἡ ψυχὴ μας κι ὁ λογισμὸς μας, τὴν ἴδια στιγμή, νὰ μποροῦνε νάνταμώνονται, νάγκαλιάζονται καὶ νὰ ομίγουνε καὶ νὰ πλέχουνε σὲν ἀπέραντο τῆς ἀγάπης τὸν οὐρανὸ.

Δὲν τοῖλοῦσα νὰ σὲ παρακαλέσω, τὴν ὥρα μας ἀφ' ἑαυτοῦ, κάθε μέρα νὰ τὴν ἔχουμε, γιατί φοβόμαστε μήπως καὶ σοῦ πάρη τὸν καιρὸ σου. Γιὰ τοῦτο σοῦ ἔγραψα καὶ σοῦ ἔλεγα μιὰ φορὰ τὴ δευτέρα. Ἐφ' ἑαυτοῦ μου νὰ βλέπω τώρα πὸς σὰν καὶ μένα ἐνωθες καὶ σὺ τὴν ἴδια τὴν ἀνάγκη καὶ σὲ φρακιστῶ. Ἡ ὥρα ἐννιά (ἐδῶ δηλαδή) — ἐφ' ἑαυτοῦ καὶ τριανταπέντε στὴ Βενετιά — μήτε μένα δὲ μοῦ φαίνεται κατὰλληλη. Πολλὴ νωρίς γιὰ σένα, πὸν σοῦ ἀρῶσει κιάλας νὰ τεμπελιάζης, γιὰ μένα πάλε ὄχι καὶ πολὺ βολετὸ — δὲ λέω γιὰ τὸν ἔπνο (οἷς ἐφ' ἑαυτοῦ, ὄχι πιά τὸ πολὺ πολὺ, πάντα εἶμαι ἐυνημένη) — μὰ γιατί τέτοια ἔχω πάντα τὰ κάμω. — μάλιστα διὰν ἔχει πόστα καὶ διάζομαι νὰ σοῦ τελειώσω τὰ γράμματά μου. — Θέλεις νὰποφασίσουμε πὸς θὰ εἶναι μιὰ ὥρα τὰπόγεμα (ἐδῶ) — ἐντεκα καὶ τριάντα πέντε στὴ Βενετιά; Ἐφ' ἑαυτοῦ πὸς εἶσι μᾶς βολέθει καὶ τοὺς δύο μας. Ἐγὼ εἶμαι πάντα τέτοια ὥρα, μοναχοῦλα μου ἐ' ἡσυχία σὸ καμεράκι μου, πλαγιασμένη στὴν πολτρονίτσα τὴ μικρὴ πὸν ξαίρεις. Καὶ σὺ, σὰ δὲ γελιοῦμαι, πάντα εἶσαι σὸ γράφειο σου μόνος, οἷς ἐντεκα καὶ τριάντα πέντε τὸ πρωτὸ. Τῶρα γιὰ δέβατο πὸς τὸ ταϊριάσαμε κι ἀφ' ἑαυτοῦ. Θάοχισω λοιπὸν ἀπὸ τὴν Τρίτη, ἀπὸ τὴ μέρα δηλαδή πὸν θὰ λάβης τὸ γράμμα μου τοῦτο ἐδῶ. Μὴν ξεχάσης νὰ μοῦ πῆς, ἀγάπη μου, ἂν ξακολοῦθονε πάντοτε τὰ γράμματά μου νὰ σοῦ ἔρχονται οἷς συνηθισμένες τις ὥρες — ἂν τὰ διαβάζης ἀπάνω ἢ κάτω σ' ἀγαπητὸ μας τὸ μικρὸ σου γράφειο. πὸν τὸ ξαίρω πιά τώρα σὰ νὰ τὸ εἶδα — κι ἂν εἶσαι πάντα μόνος σὰν τὰ διαβάσεις! Μὴν τὸ παραλείψης, σὲ παρακαλῶ, νὰ μοῦ τὰ φιλολογήσης ἀφ' ἑαυτοῦ ὅλα πὸν σὲ ρωτῶ. Καὶ μιὰ καὶ καλὴ πιά νὰ τὸ ποῦμε, κοίταξε. Κοιτῶ μου, νάπαντῶς σ' ὅσα σοῦ λέω σ' ἀφ' ἑαυτοῦ μου, γιατί σὰ νὰ μοῦ φαίνεται πὸς δὲν ἀποκοίνεσαι καὶ πάντα, νυχτοῦλα μου εσύ. — Κοιτῶ, σ' ἀγαπῶ καὶ σ' ἀγαπῶ καὶ σ' ἀγαπῶ. "Αχ! νὰ ἤξαιρες τί μέρα ἄλιθερὴ πὸν πέρασα σήμερα, νὰ ἤξαιρες πόσα δάκρυα πὸν ἔγυσα! Εἶναι μέρες, βλέπεις, ἔπνο πονῶ πάρα πολλὰ καὶ δὲν μπορῶ πιά, μέρες ἔπνο ἢ λαχτῶρα μου κι ὁ καιμὸς μου κατανοῦνε τόσο ἀνυπόφοροι, τόσο βαριά μὲ τραβοῦνε, πὸν θαρρῶ πὸς θὰ πέσω χάμω καὶ δὲν ἔχω δύναμη νὰ βασταχῶ, ἢ φτωχῆ. Καὶ σὺ, σὰν καὶ μένα, πονεῖς ἀπέραντο πόνο, τὸ ξαίρω κ' ἔννοια σου. Μὰ ἐγὼ, φιλιάτῃ, δὲ βασανίζομαι μονάχα μὲ τὴ δυστυχία μας τὴν νυχτοπνίχτρα, μὲ τὴν ἰσχύη μας τὴ μάδρη καὶ μὲ τὸ σκερὸ καὶ τὸ χωσιμὸ ἔχω ἀκόμη χίλια δάσανα πὸν εὐδὲν τὰ ἰποριάζεσαι. πὸν δὲν μπορεῖς καὶ νὰ τὰ φαντασιῆς. Εἶσαι ἄντρας εσύ, εὐδὲν ἔχεις καὶ τὸ ἔργο σου τὸ θεῖο. Ἐγὼ εἶμαι γυναίκα, κοίτοι πρῶτα, σένα ἔχω καὶ ἄλλο τίποτα δὲν ἔχω. Ἐπειτα, βλέπεις, τὸ παιδί σου τὸ καιμὸ, εἶναι πάρα πολλὸ μονάχο καὶ παρατημένο. Ἐσύ, μ' ὅλο σου τὸν καιμὸ, ἔχεις καὶ μιὰ παρηγοριὰ πὸν εἶναι πλάγι σου πάντα, ὁ ἄγγελός σου ὁ καλός, ἢ μάννα σου ἢ γλυκειά. Ὡς κι ὁ πόνος σου δὲν μπορεῖ νὰ μὴ μαλακῶνῃ μὲ τὴ φροντίδα τὴν τρυφερὴ τῆς γιὰ σένα κάθε ὥρα καὶ στιγμή. "Αχ! Ἡ μάννα σου ἢ ἀγαπη-

μένη! Ἐφ' ἑαυτοῦ μάννα πὸν εἶναι οἰμά σου καὶ πὸν σὲ βλέπει καὶ πὸν σ' ἔχει! Καὶ τί πειράζει πὸν τὸ θαρρῶ πὸς εἶσαι μαζί τῆς, ἐνῶ τοὺς καὶ καρδιά εἶσαι δῶ; Τί πειράζει πὸν γελιέται καὶ πὸν ἢ ἐφ' ἑαυτοῦ τῆς μοιάζει σὰν ἀπάτη; Πρῶτα σὲν κόσμο δὲν ὑπάρχει, πὸν νὰ μὴν τὸ προτιμῶνῃ κανεὶς ἀπὸ τὰ σπλαγχο, τὸ θανάσιμο τὸ διάστημα πὸν μᾶς χωρίζει, ἐμᾶς.

"Ἡ ὥρα τέσσερες ἡμισὶ τὰπόγεμα. — "Ὁχ! Κοιτῶ μου, μὲ πνίγουνε τὰ δάκρυα, κι ἀπὸ πὸς τὰ διαβάζω καὶ τὰ ξαναδιαβάζω ἐκεῖνα πὸν μοῦ γράφεις γιὰ τὸ ἡλιοβασιλεμα. Τώρα πιά τὰ ξαίρω ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ τὰ λέω μοναχῆ μου. "Αφ' ἑαυτοῦ τὰ κατὰ πὸς εἶναι, μὴν τὰγγίξης πιά, πὸν εἶναι ἄμορφα καὶ θλιβερά. Γιατί θέλεις νὰ τὰ κάμης τώρα σίγους; Ἐ-τοι σοῦ ἤρθανε, σὸ πεζὸ, εἶσι τὰ στοχάστηκες, εἶσι τὰνωθες τὴν ὥρα πὸν τὴ νύχτα σὸ δαπνοὶ πῆρες μολίβι καὶ χαρτί νὰ τὰ σημειώσης. "Αχ! Ἐσύ μου! Τί νὰ μὴν κάμω γιὰ σένα, Μεγάλε μου, Γιγαντῆ μου, πὸν μοῦ στέλνεις σὲν πλικο σου καὶ τὸ πρῶτὸ τὸ ἴδιο πρὸ τᾶχεις γραμμένα, ἐκεῖνη τὴ στιγμή, μαζί μὲ τὸ μολυβοκότυλό σου, πὸν πάντα μου θὰ τὸ φυλάγω! Τί ὠραῖα, τί σπαραχτικὰ πὸν τελειώνει! Μοῦ φαίνεται πὸς ἀκούω τὴ φωνὴ σου καὶ τὰναστενάξω :

«Βασίλειε ὁ ἥλιος πέρα πέρα σὸν γιαλό. Γιὰ διές! "Ὅλα βασιλεύουνε. Ἀποκοιμήθηκε ὁ κόσμος, ἀπόκαμε ἢ πλάση. Στὴν ἀμμονδιά ἢ θάλασσα πλαγιάζει καὶ τὸ κῆμα νεκρωμένο δὲ σαλέθει. Σθηνολάμπουνε ἰατέ-ρια θολά, σὰν παραπονεμένα, σὰν κουρασμένα, σὰ βουβά. Ἐχει τὸ σκοτάδι παρμένη τὴ γῆ στὴν ἀγκαλιά του, παρμένο στὴν ἀγκαλιά του τὸν οὐρανὸ.

Πίσω πίσω ἀπὸ τὰ θουνά, ἡσυχία προβέλνει τὸ πρωτοφῆγαρο μιὰ στιγμή, μιὰ στιγμή φαίνεται καὶ φέβγει, σὰν παρηγοριὰ διαβατάριχη, σὰ στεροὴ τῆς ἀγάπης ἀποφειγιά.

Εἶναι ἀραγες ἀληθινὰ ἐκεῖνα πὸν συλλογίστηκες, ἐκεῖνα πὸν λὲς πὸν ἀπάνω γιὰ τὸν ἥλιο, σὰν τὸν ἔβλεπες νὰ βουλιάζῃ στὴ θάλασσα μέσα καὶ σοῦ φαινότανε σὰν αἰματοβαμμένος; Εἶναι ἀλήθεια, σὰν πὸν τὸγραφε ἐκεῖνη τὴν ὥρα, σὸν στεροὸ μας τὸ βασίλειμά του, εἶναι ἀλήθεια πὸς ὁ πόνος θὰ σφάξῃ τὴν καρδιά μας, πὸς ἡσυχίας δὲ ἴθι σταθῆ μήτε ὁ θάνατός μας;

(Ἀκολουθεῖ)

ΜΠΡΟΥΣΣΟΣ

-3-

"Ὅταν ἡμῶς προτιμῶνῃ περνοῦσαμε τὰ Μέγαρα, μερικὰ παιδιὰ ἀκολοῦθησαν τὸ τρένο μας λίγο διάστημα, τρέχοντας καὶ φωνάζοντας «Φημερίδες, φημερίδες! Φημερίδες γιὰ νὰ διαβάσουμε!». Ἀφ' ἑαυτοῦ μου θυμῶσε τὸν καιρὸ, διὰν στὰ 1913 ταξίδεθα ἀπὸ τὴ Σαλονίκη πρὸς τὸ Μοναστήρι, καὶ ἔβλεπα μὲ περηφάνια καὶ συγκίνηση τὰ ἑλληνικὰ ἀποσπάσματα, ἀπὸ μέρος σὲ μέρος, πὸν μήτε τὸ ὄνομά τους δὲν εἶχαμε ἀκούσει πρὶν τὸν πόλεμο. Τὸ ἴδιο καὶ ἐκεῖ τὰ παλαιότερα μας καρτεροῦσαν τὸ τρένο καὶ μᾶς φώναζαν «Ἐφημερίδες, ἐφημερίδες!». Γιατί, ἂν καὶ λίγο διαβάσει βιβλία, εἶναι ἡμῶς ὁ Ρωμιὸς ἐφημεριδοφῆγος. Ὁ ἐνδοξὸς μας στρατηγὸς Παρασκευῶ-

πουλος μου δηγήθηκε πώς, διαν στη Γεβγελή οιάμβαναν έλληνικά και σερβικά σώματα πές ισάριθμα, έφταναν εκεί και ξεδιάζονταν τετραπλάσια, αν θυμάμαι καλά, έλληνικά παρά σερβικά φύλλα. "Αν τα ξιδέβεις στο έσωτερικό, σέ κάθε χωριουδάκι ήπου σταματάς, θά σέ ρωτήσουν αν φέρνεις μαζί σου καμιά έφημερίδα. Και αν έχεις, κάποιος κουτσογραμματοσιμενος θά την πάρει, και ενώ γύρω κάθονται οι λοιποί άφωνοι και προσεχτικοί, θάν τους τή διαβάσει μεγαλόφωνα και εμφαντικά. Είναι νόστιμο τότες να άκοϋς τις έρμηνείες του διαβασιτή, πού με πολλή περιέργεια τó άκροατήριό του κάποιες του ζητάει νάν τους ξηγήσει τó νόημα. Νόστιμο, γιατί ή έρμηνεία συχνά είναι τής φαντασίας: ó διαβασιτής προσιμάει να πει θ,τι τήχει παρά, προδίδοντας τήν άγνοιά του, να ξεπέσει από τή δόξα του ως άνθρωπον φωτισμένον ύπερ τήν κοινή άγέλη. Όμολογώ ώστόσο, πώς και εγώ ó ίδιος θά δυσκολεθόμουννα τσως εδώ και εκεί να παραστήσω τί τάχα έννοούν οι έφημεριδογράφοι. Περιεργο οι διδάχοι άφτοι τού κόσμου να μη βλέπουν πώς δέν έχει τόν κοινότητα νού τó να γράφεις, όπως γράφουνε, με στρεφρό πομπώδικο και ξενομίμητο (μάλιστα συχνά και σόλοισ) ύφος, αν σκοπός σου είναι να προσηλυτίσεις ψηροφύδρους, πού ένας σωρός ή είναι άγραμματοι ή μέλις κατέχουν τά πρώτα στοιχεία. Άφτου χειρότερα πέφτει όςω ό Βενιζελικός τύπος. Ό άγιος Άθουσινός, κολοσαίο πραχτικό μωλό, τó ειπε, πώς, διαν κηρύττεις τήν αλήθεια, πρώτη σου άνηουχία πρόπει να είναι ή ξαστεράδα: άφτη είναι τó θεμέλιο, και καλλιλογικές φροντίδες δέν πρόπει νάν τó σαλέθουν. Και προσθέτει μιá κοινοτοπία, πώς, σά μιλάς, σκοπός σου είναι να σέ νιώσουνε. Μά οι έφημεριδογράφοι προτιμούν τού Ταλλεϋράνον τήν άρχή, πού ήθεσπιζε πώς ή γλώσσα δόθηκε σταν άνθρωπο για να κρύβει τους στοχασμούς του.

Άλλά ής ξαναγυρίσουμε στα παιδιά πού είπαμε φώναξαν «Ψημερίδες για να διαβάσουμε!». Έκείνο πού γ ι α ν α διαβάσου με σκοπό είχε να μās σνγκινήσει ή αλήθινή του μορφή, όπως μου ξήγησε ένας σννταξιδιώτης, θά ειτανε γ ι α ν α π ο υ λ ή σ ο υ μ ε σ ι ό χ ω ρ ι ό. Είναι λυπηρό πού τά παιδιά μας εδώ έχουν τήν αναλήθια τόσο έφκολη, και λυπηρότερο πού τή διδάσκονται από τó σπίτι τους. Γιατί είναι θεβαιωμένο άφτό, πώς οι γονιοι συχνά τά άρμηνέδουν πώς ή για κέρος ή δικαιολογία τους να πούν ψέμα. Και τó κακό δέ βασιλεύει άποκλειστικά στη σειρά τήν άπαιδεφτη, παρά και στη σειρά παιδιών πού κατά τó φαινόμενο έχουν τά μέσα καλής ανατροφής. Τίς προάλλες ένα τέτιο παιδί μέσα στο τραβάγιο είχε καλοστρωθεί στο κάθισμα, ενώ διό κυρίες γερόντισσες έστεκαν δοθιες κοντά του. Όταν κάποιος τού παρατήρησε πώς χρέος τον ειτανε να παραχωρήσει τή θέση του σέ μιá από τίς γερόντισσες, εκείνο με πρόδηλο άφτοδασμασμό άμέσως άπάντησε: «Μου πονούν τά πόδια μου». Έννοείται πώς ή αναλήθια επιρροιάζει τή γενική συμπεριφορά. Κατά τίς εκλογές, σννοδέθοντας μιá κυρία, πέρσασα μερικά μαθητούδια πού μās φώναξαν «Έλιά, έλιά!» «Ότανέγώ άντειπα «Άγκυρα!» ένα τους πρόσθεσε «Άγκυρα, κοριές!» με λέξη πού εμφαντικά, χωρίς να σεβαστεί τήν κυρία.

Τό λυπηρό άφτό σόστημα τής αναλήθιας σου κάνει δεινή αλάφρη έμα έρχεσαι από τήν Άγγλία, δ-

που και άδωά ανακρίβεια αν πει ένα παιδί, οι φίλοι γύρω του με κάθε έκφραση άηδίας θάν τού φωνάζουν «Ω, ντροπής, ντροπής!», και όπου με τó να πεις έναν άνθρωπο ψέφη, κινυνέβεις να φάς τις θρετιανικές γροθιές τής χρονιάς σου. Πόσο στο γενικό είναι ίσια τά παιδιά θάν τó νιώσεις αν σου πώ πώς σέ μερικούς διαγωνισμούς δίνονται τά θέματα τυπωμένα με τήν άδεια νάν τά άπαντήσεις άφου τά καλοκοιτάξεις σπίτι σου. Έχει τήν πεποιθήση ó ζετασιής πώς μήτε ó σπονδασιής θά καταδεχτεί ξένη βοήθεια, μήτε οι γονέοι και φίλοι θά γίνοννε σννένοχοι πονηριάς.

Θυμάμαι, διαν στα 1912 ταξίδεθα με τόν κ. Ταγκόπουλο από τή Σπάρτη πρós τó Λιοντάρι, ó δρόμος μας σ' ένα του σημάδι χώριζε, και δέν είμαστε βέβαιοι πού του τμήμα έπρεπε να πάρουμε. Τραβώντας τόν άνήφορο άριστερά, σέ λίγο άπάντησαμε έναν ήλικιωμένο χωρικό, πού κατέβαινε διαστικά με τó μούλαρι του, και τόνε ρωτήσαμε αν πηγαίναμε σωστά κατά τó Λιοντάρι. «Καλά πάτε, καλά πάτε», μās ειπε χωρίς να σταθεί. Προχωρώντας άρκετά, άπάντησαμε έναν άλλο χωρικό, πού άφτός με καλοσύνη μās πληροφόρησε ότι, κατά πώς τραβούσαμε, θά φτάναμε σέ χωριό όπου έληγε ó δρόμος και έπρεπε να γυρίσουμε πίσω. Ό γέρος λοιπόν, παρά να σταθεί μιá στιγμή και να μās οδηγήσει, προτίμησε να πει ένα πρόχειρο ψέμμα. άδιαφορώντας αν έτσι μās έβαζε σέ τδσον άδικο κόπο.

(Συνέχεια)

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

Ο ΔΟΥΛΕΥΤΗΣ

Χαρισμένο τού Δ. Η Ταγκόπουλου

Τόν κόσμον όλο έχεις δαμάσει
με τήν άδάμαστη ψυχή σου.
Ζωή και σκέψη μοναχή σου,
του πόθου ή φεγγόδολα πλάση.

Καινούργια μιá ζωή έχεις πλάσει
«Πλάσι τήν άγάπη» τή δική σου.
Άες κι όλα τ' άστρα ή ψυλακή σου
«Πίσω από τ' άγκυρα» έχει μάσει.

Τόσο τόν πόνο άτρομα είδες,
— πλάσις και μέσ στο χαλασμό —
πού άκόμα και στίς «Άλυσίδες»
τό θείο σμιλείεις «Αυτρωμό».

Κ' ή σκέψη σου, όπως τó φεγγάρι,
πού «Στήν Όξώπορτα» μαζεύει
τής γειτονιάς όλη τή χάρη,
Άπλός κι ό λόγος σου, μαγεύει.

Και τή ζωή σου τήν πανώρια,
τήν ακριβή, τή μοναχούλα,
— γαρά κρυφή κι άπ' όλους χώρια, —
Τή χείρσαι σέ μιάν άκρούλα.

Μάγος. — Μονάχος. — Μές σ' έμπρι σου
με τή μαρία τού πού τήν έσρή σου!

ΑΓΓΕΛΟΣ ΡΩΜΑΙΟΣ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

Ίδρυτής και Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
Έκδοτής και Διαχειριστής: ΧΡ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ

Ταχυτικοί συντάχτες: ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΤΕΡΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Όσα γράμματα ενδιαφέρουν τη Διαχείριση πρέπει να διευθύνονται:

Χ. ΓΑΝΙΑΡΗ & ΣΙΑν Σοφοκλέους 3, ΑΘΗΝΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: ΓΙΑ ΤΗΝ 'ΕΛΛΑΔΑ

δρ.	25	τό χρόνο.
"	13	το εξάμηνο
"	7	τό τρίμηνο.

ΓΙΑ ΤΗΝ 'ΑΓΓΛΙΑ ΚΑΙ ΑΙΓΥΠΤΟ

£	1	τό χρόνο
£	0,10	τό εξάμηνο

ΓΙΑ ΤΗΝ 'ΑΜΕΡΙΚΗ

\$	5	τό χρόνο
\$	3	τό εξάμηνο

Και για τα άλλα μέρη ανάλογα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΑ, κάθε μεσημέρι, έτσι για μια στήλα, μιιά εφημερίδα μας αναγγέλλει... επιτογράφηγη και πρόσκληση ηλικιωών. Περί πενταρολογίας πρόκειται — τό ξαίρουμε. Μά και δέ χρωστώμε τίποτα να παίρουμε τό άηδέστατο αυτό ορεχτικό κάθε μεσημέρι. 'Η 'Ασιτυνομία, θαροσόμε, μπορούσε να περιορίσει αυτό τό κακό, ή άν ή 'Ασιτυνομία έχει λόγους να μὴν ένοχλήσει τόν πολεμύχαρο δημοσιογράφο, άς επέμβει τό Κεντρικό Ταμείο κι άς τού κόψει ένα καθημερινό επίδομα από διακόσους - τριακόσους δραχμές, δσα πάνου κάτω θράζει από τό κρετιοδιαλλάγημά του. Οί πολίτες, πού αισιάνονται τόση απέχθεια για καινούργιες αίματογονίες, είναι προθυμότατοι να έπιστοιύν άκόμα και μιιά νέα φορολογία για να σκεπαστεί τό ίερό αυτό χαράτσι.

ΘΕΛΑΜΕ να ξαίρουμε άν από τόν "Αρη κατεβήκανε μερικοί άπλοϊκοί συμπολίτες, γιατί άλλωστε δέν μπορούμε να νιώσουμε τό ξάφνιασμά τους με τήν ταχυική πού κρατάει τώρα τώρα ο κυβερνητικός τύπος, ζητώντας καινούργιο πόλεμο για τήν τελωτική εξόντωση τού Κεμάλ. 'Ο ίδιος τύπος, λένε οί άπλοϊκοί αυτοί συμπολίτες, έως προχτές άκόμα, δσο θρισκότανε τό κόμμα του δ'ξω από τήν αρχή, ζητούσε ειρήνη και κατάκρινε τήν πολεμική πολιτική τού Βενιζέλου. Πώς σήμερα ο τύπος αυτός ζητάει πόλεμο; Στόν πλανήτη "Αρη δέ θά συμβαίνουν τέττα παράξενα πράματα, φαίνεται, πού συμβαίνουν κ' εδώ... και στους Παρισίους! 'Η άστική μανιατιέ ή ίδια είναι πάντοτε και παντού: "Οξω από τήν αρχή, ειρήνη, κι θταν άρπάξουμε τήν αρχή, πόλεμο! Καί τό άγγελόζωο, όπως χαχατηρίζει τις άμυαλες μάτες ο Νίτσιε, δλ' αυτά τά χάρτσι για πατριωτισμούς, και ξερογλείφεται.

ΕΙΝΑΙ άπαραίτητη μιιά εξήγηση, για να λείψει κάθε παρεξήγηση. Τό «Βαρβαροπάζαρο» τό ίδρύσαμε όχι για να δείξουμε πώς είναι άγράμματοι

δσοι τό τιμούν με τις άσυνταξίες τους, μά για έναν άλλονε πλατύτερο και οπουδαιότερο λόγο. Με τό «Βαρβαροπάζαρο» θέλουμε ναποδείξουμε πώς είναι δύσκολο, άν όχι άδωσιδίλοιο άδύνατο, να γράφεις τήν καθαρεύουσα, πού είναι τεργνητή κι όχι φροική γλώσσα, δίχως να πέσεις οέ λάθη χοντρά. Κι ο ίδιος ο Χατζηθάκης, πού επιτέλους ξαίρει τούς στοιχειώδικους κανόνες τής γραμματικής, έχει τήν περιφρημη άπόλυτη όνομαστική του με τό «όίτινες καταλαβόντες» κι άν ξεφυλλίσετε παλιούς τόμους τού «Νουμά»! Θα δείτε πώς δέν υπάρχει καθαρευουσιάνος συγγραφέας, από τούς πιο όνομαστούς, πού να μὴν έχει κάνει τέττα και χοντρότερα άκόμα λάθη. Τό «Βαρβαροπάζαρο» μας λοιπόν, αυτό θέλει ναποδείξει, και τό καταφέρει δά και δίχως τόν παραμικρότερο κόπο.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ τους να θέλουμε πόλεμο οί άρθρογράφοι τής «Καθημερινής» και κάθε άλλης εφημερίδας, ταμπουρωμένοι μέσα σιά δημοσιογραφικά τους άμπρά. Κι ο Δόν (Κιζώτης ήθελε πόλεμο και κανείς δέν τόν εμπόδιζε να καθαικίμψει τό Ροσιάντε του, να πάρει και τό Σάντισο του και να τραβήξει εμπρός. Μά να σου γράβουν όμως πώς «ό Ελληνικός λαός έκουράσθη από τήν άδράνειαν» και όργεται καινούργιες πολεμικές περιπέτειες, είναι άδιανοησία, πού μόνο οέ πιθήκους συχωριέται.

ΤΟ ΝΕΟ κομμουνιστικό περιοδικό, ή «Νέα Ζωή» μωσγράφεται στή δημοτική. Μά και ή «Κομμουνιστική 'Επιδωσθησις» άρχισε να κροκοματάει τή δημοτική στίς σελίδες τής. Τό πρώτο βήμα έγινε λοιπόν. Σιγά σιγά τό καλό θά πλαταινει κ' έτσι θά πλαταινει κ' ή άγαθή επίδραση τών κομμουνιστικών αυτών περιοδικών.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Σέναν δμυλο

"Οπως γυρνά ο νερόμυλος
σάν κανάι
μιιά τρέλα σιδ νερό,
έτσι τρικλίζει ο "Ομυλος,
και χάνει
πολύτιμο καιρό.

Πικραγκάθης

Σε κάπιοινε

Μιά μέρα στήν 'Ακρόπολη
θα σου σιηθεί κολόνα,
και Σένα μιιά θά βλέπουνε
και μιιά τόν Παρθενώνα.

'Ανώνυμος

Μωραϊτίδης και Ζενόπουλος

'Εν μέσω Τεσοκρασότης και κρομοφορίας
'Ο άπιστος 'Αλέξανδρος έγινετο άρχιον,
Κι ο εύλαβής Ιερηόγιοις μετ' θεοφοβίας
Τό πρόσωπον άπίστουφεν από τό άριστειστον...

* * *

Πιναικίδα σε κενοτάφιο

"Αν δέν τό πάρω φέτος θ' αυτοκτανήσω
Ζενόπουλος εις Πολίρην

'Ο Τάφος ούτος ο νητός, ένορχηδεις άκαίρωις,
Πωλείται και αγοράζεται εις δημοκρασίας,
Καθόσον, ο δι' εν πωτέ, πωλείται έλευθέρως,
Αδελφότητος κατ' εδδ' δι' της γρηταιίας.

Σ.

Η ΣΗΜΑΔΕΜΕΝΗ

— Μωρή Αντρομέγασσα !... Αντρομέγα... Μπά πού κακό νά σουθρεί !... Μπά μωρέ παλιοκούτσα-βλε, πού απ' τὸ Θεὸ νά τῶθρεις !... Ἀκοῦς ἐκεῖ τὸ θρωμοθήλυκο, ἐγὼ νά τοῖ φωνάζω κι αὐτὴ νά μου θγάσκει τὴ γλώσσα τοῖ ; Ἀκοῦς ἐκεῖ ἡ ἀχαίρειτη, σεθασμὸ σὲ νόννα τοῖ, ἀκοῦς τὸ θρωμοθήλυκο ;...

— Μὰ τί ἔχεις οἴορα Παναγιώταινα καὶ φωνάζεις ; Πάλι κείνη ἡ ἀγγόνα σου ;...

— Πάλι, πού νά μὴν τὴν ἔβρει τὸ θρόδι, πάλι ὁ παλιοκούτσαβλος ! Ἀπὸ τὴν ἀγγίτσα τοῦ θεοῦ δὲ μ' ἄφηκε σὲ ἡσυχία. Ἀπὸ τὰ χαράματα, μόλις ξύπνησε, ἄρχισε νά χτυπάει ἀπὸ πάνω γιὰ νά μὲ ξυπνήσει, πού κακό νά τὸ ἔχει. Μινοῦτο δὲν ἄφηκε νά πάει χαμῆνο, πού απ' τὸ φεὸ νὰν τῶθρει δ,τι μου κάνει ἡ κακοίερα. Ὡ γιέ, τί τραβάω !... Θὰν τὸ πιστέ-γρεις, οἴορα μου Γιακουμάταινα, πὼς προχτὲς τὸ σούρουπο πῆγα νάλλάξω τὴ νιεμέλλα μου καὶ θρηγὰ μὰ καρφίτσα, ἔτσι γιέ, ὀλόγτη, ἔτσι !... Καὶ νὰ-χρῆς καὶ κείνη τὴ μάνα τοῖ, πού προκοπὴ νά μὴ δέι, νά σοῦ λέει «παιδί εἶναι» Ἄν δὲν κάνει τὰ παιδιὰ-τικά τοῖ ἰώρα, πότε θὰν τὰ κάνει ;» Καὶ τὸ σπετά-κολο εἶναι πού σὶ ο ὕ λ τ ι μ ο ἐγὼ φταίω γιὰ οὐ-λα, γιατί, λέει, τὴν παίρνω μὲ τᾶγριο... Ἀκοῦς ἐ-κεῖ, κοτῆ μου κοπέλλα, δεκαπέντε χρονῶνε, νά θέ-λει καλοπιάματα ;...

Μ' αὐτὰ κι ἄλλα ἡ οἴορα Παναγιώταινα ἔβριζε τὴν ἀγγόνα τοῖ τὴν Ἄντρομέγα, ὅπως τὴ φωνάζε, καὶ σὰν ἀπόκαμε νά λέει κατῶρες, μπῆκε μὲς σὶ σὶτί μὲ τὴν ἀκατάπλανη μονομούρα τοῖ, συγύρισε τὴν καμα-ρούλα τοῖ, πού εἶτανε κάτω σὶ μ ε τ ῆ ἄ ο, σκουπι-σὲ, τίναξε, ἔστρωσε τὸ μεγάλο σιδερένιο διπλοκρέβ-θατό τοῖ. πού ἴσως ἀναμνήσες τοῖ ἔφερε γιὰ τὸ συχωρεμένο τοῖ, ἔφερε ὕστερα ἕνα γύρο τὰ μάτια καὶ σὰ βεβαιώθηκε πὼς τίποτα δὲν ἀπόλειπε ἀπὸ τὸ συγύρισμα. πῆρε τὴ μοναχὴ καρέκλα πού θροσκότα-νε μέσα σὶ τὴν κάμαρά τοῖ, τὸ σκαρτσούνι τοῖ μὲ τὴν μ π ο υ σ τ ῖ ν α τοῖ, καὶ θγῆκε ὄξω σὶ τὴν αὐλή. Διάλεξε μὰ γωνιά μὲ ἥλιο, καὶ στρώθηκε σὶ πλέ-ξιμο, χωρὶς διόλου νάπολείπει τὴ μονομούρα τοῖ...

Ἡ οἴορα Παναγιώταινα, ἡ γυναῖκα τοῦ Παναγῆ τοῦ Λαμπρυνοῦ, ἔτσι τὸν νοματῆσανε σὶ τὴν γειτονιά ἔ-ραν καιρὸ ἀπὸ κάπιο ἐπεισόδιο καὶ τοῦμεινε πὰ τὸ νομα αὐτό, εἶτανε μὰ καλὴ γριούλα, γεροῖ, ἀρκετὰ ἀψηλῆ, μὲ κόκκινα μάγουλα χωρὶς ζαρωματιές, κι ἂν εἶχε καὶ τὴ μύτη τοῖ λίγο μικρότερη, σὰ νιάτα τοῖ θὰ εἶτανε πρόματις δυσσοφῆ. Ἀλλὰ αὐτὴ ἡ ἀθεόφοβη ἡ μύτη τοῖ εἶταν ἀληθινὰ ἀνοικονόμητη, δὲν εἶχε δὲ κι ἄδικο ἡ ἀγγόνα τοῖ ἡ Ἄντρομέγα νά τὴν κοροῖ-δεύει καὶ νά τοῖς λέει γιὰ τίκα τοῖ, πὼς σὰν ἔπινε νερό, ἔπινε καὶ ἡ μύτη τοῖ, πού δουλιότανε σὶ πο-τῆρι. Αὐτὸ ἔγτανε γιὰ νά σκάει ἡ κακομοῖρα ἡ νόν-να καὶ νὰρχίζει τὸν κανγαῖ μὲ τὴν ἀγγόνα τοῖ.

Μοῦτυχε πολλές φορὲς νά κουβεντιάσω μὲ δαῦτη, «θεὸς σχωρέσθη τὴ μακαρίτισσα», καὶ ποτὲ δὲ διά-κοινα τὴν κακία πού διαλαλοῦσε ἡ ἀγγόνα τοῖ ἡ Ἄντρομέγα σ' οὐλα τὰ σπῆτια τοῖς γειτονιάς πού τρι-γύριζε. Περονόσα πολλές φορὲς ἀπὸ τὸ σπῆτι, προ-πάντων τὸ καλοκαίρι, καὶ τὴν ἔβρισκα πάντα σὶ τὴν κα-ρέκλα τοῖ μὲ τὸ σκαρτσούνι τοῖ. Μόλις μ' ἔβλεπε, γελούσε ὀλόκληρη. Δὲν ἤξευρε ἡ κακομοῖρα τί νά μου

προσκάνει γιὰ νά μ' εὐχαριστοῖ. Ἐτρεχε νά μου-θρῆ καρέκλα νά κάτω, καὶ τὴν ἔβανε πάντα πλάι ἀπὸ τὴ δική τοῖ. Μοῦθγαζε ἀπ' οὐλα τὰ γλυκὰ πού εἶχε μὲς σὶ τὸ κοῦδ τοῖ, καὶ τὸ χεῖμῶνα, θυμᾶμαι, ὅ-λο τὸ κ ο μ φ ἔ τ ο () τοῖ τὸ φῦλαε γιὰ μένα. Κ' ἔ-τσι, φυσικά, μὲ τέτοιες περιποιήσεις, τὴν ἀγαποῦσα τὴν κακομοῖρα τὴν Παναγιώταινα. Εἶναι ἀλήθεια πὼς μᾶρεγε πάντα νά τοῖς κουβεντιάσω. Γιατὶ ἡ κου-βέντα τοῖς εἶτανε τόσο εὐχάριστη, προπαντὸς γιὰ τὴν περιέργεια τὴ δική μου. ἡ νόννα τοῖς συνομιληκῆς μου τοῖς Ἄ ν τ ρ ο μ ἔ γ α σ εἶτανε ἕνα βιβλίο, πού μὲ τὴν κουβέντα τοῖς μάθαινα ἱστορίες καὶ ἱστο-ρίες, καὶ μάλιστα τοῖς Ἐνετοκρατορίας τοῖς Ἐφι-α-νήσου.

Πολλὲς φορὲς γύριζε καὶ σὶ τὰ δικὰ τοῖς μούλεγε τὶς ἀγάπες τοῖς, διὰν εἶτανε κι αὐτὴ κοπέλλα, τὸν ἔ-ρωτά τοῖς μὲ τὸ συχωρεμένο τοῖς τὸν Παναγῆ, τὰ κα-λὰ πού χάρηκε μὲ δαῦτονε, καὶ σὶ τὰ στεγνὰ τέλειωνε μὲ τὸ γάμο τοῦ μεγάλου τοῖς γιου, τοῦ Γεράσιμου, πού πῆρε τὴ νύφη τοῖς τὴν Ἀγγέλικα, τὴ μητέρα τοῖς Ἄν-τρομέγας.

— Τοῦ τᾶλεγα ἡ φημένη, παιδάκι μου, τοῦ τᾶλε-γα νά μὴ τὴν πάρει, μὰ πού νά μάκούσει... Ποῖος ξαίρει τί κάωμα τοῦκανε ἡ προκομένη... Τοῦλεγα, θὰ μετανώσεις παιδάκι μου. Αὐτὴ ἡ κοπέλλα δὲν εἶ-ναι γιὰ τὴ φανίλια μας. Οὐλὴ ἡ Πλάκα(**) ἔχει νά κάνει μὲ τὴ γλώσσα τοῖς. Ἐδετα τὰ λόγια μου; Τοῦ θγῆκανε οὐλα μπροστά. Εἶδες, γιέ, τῶθρεις; Εἶδες παιδιὰ πούκαμε ; Εἶδες φίντες ; Δὲν ἀφίνουνε σπῆ-τι ἀγύριστο γιὰ νά μάθουνε νωθιὰ νά φουρνιούνε ὕστερος δῶθε κείθε ὅπως θέλουνε. Ἐ, γιέ, καὶ νά τὸ εἶχα ἐγὼ αὐτοῦνε τοῖς κοπέλλες ! Μαῦρο πετοῖ θὰ τοῖς ἔκανα ἀπὸ τὸ ξύλο. Ἀμὰ τί, παιδάκι μου ; Ἐμεῖς οἱ προσετὲς ξαίρεις τί λέμε ; «Καλύτερα χα-ρὰ τοῖς γῆς παρὰ μπουμπὲς τοῦ κόσμου». Ἀμὰ αὐτοῦ-νε οἱ ντροπὲς πού ξακουστήκανε ; Πάω ἔδωμῆντα χρονῶνε καὶ τοῦτα τὰ πράματα ἄλλη βολὰ δὲν τὰ ξα-νάειδα ! Καὶ μήγαρις μποροῦσε νά περιμένεις καὶ τίποτοι καλύτερο ἀπὸ τὸν κοῦτσαβλο, δὲ μου σῶρα με ;... Θεὸς σχωρέσθη τὴ συχωρεμένη τὴ μά-να μου ! Ἐκανε πάντα τὸ σταυρὸ τοῖς ἔτσι ἔλεγε : «Ὁ Θεὸς νά σὲ φυλάει ἀπὸ σημαδεμένο ἀνθρώπο !». Καὶ ἰότερες πού λές, παιδάκι μου, τὸ Γεράσιμὸ μου, μου τὸν γυρέφανε οὐλες οἱ ἀρχοντοπούλες τ' Ἀργο-στολιοῦ. Οἱ προξενῆτρες δὲν ἀπολείπαν ἀπὸ τὸ σπῆ-τι μου. Μήγαρις δὲν τὸν γύρισε ἡ κόρη τοῖς Πο-λυζώαινας, ἡ Χρυσούλα ; Καλὴ τοῖς ὥρα δέκα βολές ! Ποῦ νὰν τὰκούσει θυμὸς ὁ Μεμάς μου, πού τοῦ φα-νότανε πὼς ἄλλη νεράιδα ἀπὸ τὴν Ἀγγέλικα δὲν ὑ-παρχε σ' οὐλὴ τὴ χώρα. Ποῦ τέτια τύχη, νὰρχότανε μὲς σὶ τὸ σπῆτι μου, ἡ Χρυσούλα. Εἶχα ἀμαρτίες, βλέ-πεις, ν' ἔπρεπε νά τοῖς πλερώσω ! Κεῖνα τὰ χέρια τοῖς, παιδάκι μου, χρυσὰ εἶναι ἡ ἡ ὀμορφιά τοῖς. Μῆν τρηῶς ἰώρα. Ἐπρεπε νὰν τὴν ἤξαιρες κοπέλλα, ποῖ ἔλεγε, Θε μου, δός μου δέκα μάτια νά τὴν κοιτά-ζω. Ἡ κακομοῖρα ἡ μάνα τοῖς, ἡ Πολυζώαινα, σπο-χάστηκε πὼς δὲν τὴ θέλει ὁ Μεμάς μου γιὰ τὸ προ-κῆ. Καὶ τὴ στεονῆ βολὰ τοῦ μῆνσε πὼς τοῦ δίνει οὐλα ὅσα ἔχει. Καὶ τὸ σπῆτι ἀκόμα πού ἔχει σὶ τὴ θη-νιά μὲ τὸ ἀμπέλι. Μὰ ἔλα πού ὁ γιόγκας μου δὲν ἔρ-

(*) Παστεκίδανο.

(**) Συνοικία τοῦ Ἀργουστοῦ τοῖς Κορινθιάς πού ζοῦ-σταν ἡ μεγάλη πλατεῖα μὲ τὸ θηλυκὸ τοῦ Μένελλα.

χάινε σὲ λογαριασμὸ κανένα, ὡς πὸν ἐμπλεξε γιὰ καλὰ μὲ τὴ νύφη μου καὶ γκαστριώθηκε σὲ κείνο τὸ δαίμονα.

Τὸ αἰώνιο παράπονο τῆς οἰσθρας Παναγιώταινας εἶτανε πὸς ὁ γιὸς τῆς ὁ Γεράσιμος δὲν τὴν ἄκουσε στὴν παντρεία του. Καί, γιὰ νὰ ποῦμε καὶ τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ, ἡ οἰσθρα Παναγιώταινα, βρίζοντας καὶ καταριώντας τὴν ἀγγόνα τῆς, δὲν εἶχε ἄδικιο. Πρῶτα, ὅταν πρωτοκάτασε στὸ Ἀργοσιόλι, θυμῶμαι πὸν τὰ σπῆματα μᾶς εἶτανε κολητὰ, καὶ κάθε μέρα δὲν ἄκουγες τίποτα ἄλλο, πλὴν γκρίνιες, φωνές καὶ κλάματα τῆς Ἀντρομέγας. Καὶ τότε ἀκόμα πὸν εἶτανε παιδί πέντε χρονῶνε, σὴν καὶ μέρα, καὶ παίζαμε μαζὶ, ἡ χαρὰ τῆς στὰ παιγνίδια εἶταν νὰ σοῦ κάνει πάντα κακὸ. Ποτὲ δὲ χρωσιτοῦσε νὰ πεῖ καλὸ λόγο ἢ νὰ κάμει καλὸ. Τὰ παιδιά πὸν θὰ τύχαινε νὰ περάσουν ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ, ὅλα τὰ πετροβολοῦσε, καὶ τοὺς γερόντους ὄλους τοὺς κοροῖδευε. Ἐμένα θὰ μοῦ χαλοῦσε ὅτι παιγνίδι εἶχα, μὴ ἔδεσνε, μὲν τράβοῦσε τὴν νοσοῖδα, καὶ τὶς γιορτὲς μοῦ χάλαιε τὰ μπόκολα. "Ὅταν δὲν εἶχε τίποτα νὰ κάνει, μοῦλεγε: «ἀὐτὸ σὲ σκοτώσω», καὶ παίζοντας μὲ τὰ χῶματα, μούλεγε πὸς μούφιανε τὸ λάκκο μου. Μεγαλώνοντας, μεγάλωναν καὶ οἱ κακίες τῆς· καὶ ὅταν ἔφτασε σὲ ἡλικία πὸν ὁπωσδήποτε καταλαβαίνει κανεὶς τὴν ἐπίδραση πορεὶ νὰχον οἱ συναναστροφές, ἀπόκομα μὲ μῖσ ἀπὸ δαίτη, καὶ προσπαθοῦσα καὶ στὸ δρόμο ἀκόμα, ἂν τύχαινε καὶ τὴν ἀπαντοῦσα, νὰ ξεφύγω. "Ὅταν εἶταν μικρὴ, τὸ κοῦτσὸ τῆς πόδι δὲ φαινότανε καὶ πολὲ - πολὲ. Μὰ σὴν ἔγινε πλὴν κοπέλλα καὶ ἀμήλωσε, καὶ ἀδύνατη καθὼς εἶταν, μὲ ὄλη τῆς τὴν κακία ζωγραφισμένη στὸ πρόσωπο, εἶταν ὁσοτὸ δαιμόνιο. Τὸ ἐλάτιωμά τῆς αὐτὸ τὴν πεισματῶνε πλὸς πολλὸ, καὶ

γινότανε περισσότερο κακὴ μὲ τοὺς ἄλλους. Κεῖνη ὁμως πὸν τὰ τράβαγε ὅλα, εἶταν ἡ νόνα τῆς, ἡ οἰσθρα Παναγιώταινα. Τὸ ἐπεισόδιο τῆς ντεμέλλας μὲ τὴν ὀλόγηττὴ καρφίτσα, πὸν μὲ τὴν ἀγανάχηση ἡ οἰσθρα Παναγιώταινα ἀσπάρησε στὴν καλὴν γειτονίση, τὴ οἰσθρα Γιακουμάκαινα, καὶ τὸ πρὸλαβε, ὁ δαίμονας ἡ ἀγγόνα τῆς ἡ Ἀντρομέγα δὲν ἔπαυε οὔτε στιγμὴ νὰ τὸ συλλογίζεται καὶ νὰ βασανίζεται μὲ πὸν τρόπο θαύσους τὴν εὐκαιρία πὸν θὰ πραγματοποιοῦσε τὸν καταχθόνιο σκοπὸ τῆς. Κ' ἔνα πρῶτὸ, πᾶνε ἰώρα πέντ' ἔξη χρονία, τὴν τέσσερες τοῦ Φλεβάρη, ἀκούσθηκε τὸ συμπάρο στὴ γειτονιά, πὸς πέθανε ἄσχαρτα ἡ οἰσθρα Παναγιώταινα, ἡ νόνα τῆς Ἀντρομέγας. Οἱ γειτονίες, οἱ φιλενάδες τῆς συχωρεμένης, μαζωχίηκανε ἀπὸ σπῆτι πὸν στάθηκε τὸ ξαφνικὸ, γιὰ νὰ παρηγορηθοῦν. Καὶ τί νὰ δοῦνε, γιέ, τί σ π ε ι ἀ κ ο λ ο εἶτανε κειὸ πὸν γλέπανε μὲ τὰ μάτια τους; Ἡ Ἀντρομέγα, ἡ κακούργα ἀγγόνα τῆς συχωρεμένης Παναγιώταινας, ἐδάσθηκε καὶ σκοτώθηκε ἀπάνω στὴν πεθαμένη νόνα τῆς! Μὰ ἡ οἰσθρα Γιακουμάκαινα πὸν εἶτανε κεί, καὶ στοχάστηκε πὸς εἰσάθηκε ἐτοῦτο τὸ ξαφνικὸ, ἔκανε τὸ σταυρὸ τῆς καὶ εἶπε στὴ διπλανή τῆς τὴν Ἀντριάνα:

--- Τί νὰ σοῦ πῶ, οἰσθρα μου Ἀντριάνα, ἢ ἡ συχωρεμένη εἶτανε παράξενη, ἢ ἐτοῦτο τὸ κοῦτσὸ ἄλλο εἶναι δαίμονας. Τὸ πιστεῦσε πὸς ἡ Ἀντρομέγα δάκανε ἐτοῦτο τὸ κακὸ πὸν πέθανε ἡ νόνα τῆς; Καὶ ὁμως, ἔδε τη; !... Καὶ κανόνιες τὸ σταυρὸ τῆς ἄλλη μὴ φορὰ ἡ οἰσθρα Γιακουμάκαινα, γινῆσκει μοναχὴ τῆς: «Φύλαγέ με ἀπὸ τοῦ σηματομεμένου ἀφέντη μου Ἁγίε Γεράσιμε!»...

Νοέμβρης 1915.

ΑΡΣΙΝΟΗ ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ὁ γυναικῆος κόσμος μᾶς στὴν Ἑλλάδα, ἐδῶ καὶ ὄχι πολὴν καιρὸ, πορεὶ νὰ πεῖ κανέναν πὸς γενικὰ ἔδινε τὴν ἐπέλευση μᾶς κοιμημένης μάζας πρὸσάτων μέσα σὲ μάντρα.

Ἄν ὁ ἔνος αὐτὸς εἶταν μακάρι ἀνάπαψη, ἂν εἶταν λήθαργος ἢ ἂν εἶταν συνειδητὴ ἀποχαίνωση, κανέναν δὲν ἔπαιρνε τὸν κόπο νὰ ἐξετάσει, καὶ εἶτοι νὰ θρηνεῖ κάποιος πὸν νὰ θελήσει φιλόδηρωτα νὰ χιπησοῖ τὴν αἰτία τῆς ἀφύσικης αὐτῆς ἐξακολουθητικῆς ἀδράνειας ἐνὸς κόσμου, πὸν γενικὰ ἀδικημένος στέκεται στὴν κοινωνία.

Καὶ ἂν ἀπὸ τὴ μάζα τὴν κοιμισμένη, σπάνια φωνὴ καμιά φορὰ ἐγείνηται ζητώντας καὶ τὶς ἄλλες τὰ ξυπνήσει, εὐρίσκει τόσο παχειὰ ἀδιανομία γύρω τῆς, καὶ τὸ τόσο βαθιὰ ριζωμένον μοιρολατρικὸ, πὸν ἡ φωνὴ καταποθεῖ νὰ μοιάζει σὴν τοῦ ἀνθρώπου πὸν νιώθει πὸς πνίγεται καὶ μάταια γυρνεὶ βοήθεια.

Μὰ ὅτι δὲν κατάρφερε νὰ κάνει τὸ σπάνιο κέντρισμα τῶν ἐξαιρετικῶν φωνῶν, ἐδῶ καὶ κάμποσον καιρὸ ἀρχισε νὰ τὸ κατάρφει ἡ ἴδια ἡ ζωὴ, ὅπως παρουσιάζεται πρὸσωπο μὲ πρὸσωπο στὴ σημερινὴ γυναίκα, πὸν θρῆσκειται στὴν ἀναπόφευγὴ ἀνάγκη νὰ κινηθεῖ, νὰ δουλέψει ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτι τῆς.

Καὶ ἀλήθεια, σὴν ἕνας δυνατὸς ἄερας, ἐξακολουθητικὰ πνέοντας ἀπάνω ἀπὸ τὸ γυναικῆο κοπάδι, ἀρχίησε νὰ ζωντανεύει πολλὰ ἀπὸ τὰ ἀποχαυνωμένα πλάσματα.

Ἡ γυναίκα οὐγὰ οὐγὰ ἀνοίγει τὰ μάτια, στέκεται καὶ συλλογιέται, σηκώνεται μὲ ὀρμη γιὰ νὰ βαδίσει, νὰ θγει καὶ νὰ φάσει τὴ μάντρα πὸν τὴν πνίγει, ἀνάμεσα σποὺς ψηλοὺς τοίχους τῆς. Ἡ ξυπνημένη γυναίκα ἀρχίζει νὰ νιώθει πὸς γιὰ νὰ σταθεῖ ἔξω ἀπὸ τοὺς τοίχους αὐτοὺς, ὅπου εἶναι σφραγὸς ἀνοχίστερος, ἐνέργεια, ὁμορφιά, χαρὰ, πρέπει καὶ κατὰλληλα ἐτοιμασμένη νὰ εἶναι γιὰ νὰ σταθεῖ ἀξία τῆς λευτεριάς τῆς. Γιὰ τοῦτο ζητᾷ τὴν προετοιμασία τῆς χωρὶςπεριορισμοὺς, ζητᾷ τὰ δικαιώματα πὸν τῆς ἀνῆρουν, διώχοντιες ἀπὸ πάνω τῆς κάθε κομμῆτι μούχλας.

Πόση κατὰλειση, πόσα δάκρυα, πόσες ἀμολόγητες βλίπες, πόσες μυστικὲς θυσίες πέρασε ἡ Γυναίκα, γιὰ νὰ φάσει σήμερα σὸ σημεῖο νὰ φωνάξει μοναχὴ τῆς, ὅτι θέλει νὰ ζήσει καὶ αὐτὴ, νὰ ζήσει σὴν ἀνθρώπος!

Καὶ ἡ κραυγὴ αὐτὴ ἐκδηλώνεται μὲ κάθε τρόπο, ἀπὸ τὴν ἀνοργάνωτη μονομερῆ ἐπανόσταση τῆς ὁποῖασδήποτε γυναίκας, πὸν ἴσως μόνον θυσυχίες γεννᾷ, ὡς τὴ συστηματικὴ δουλειὰ μερικῶν ἀναπαιγμένων γυναικῶν πὸν ἔχον μισοτῆς τοὺς καθαρὰ σχε-

διασμένο το δρόμο τους και το γενικό σκοπό τους.
Τέτοια δουλειά ήρωική παρουσιάζει ο «Σύνδεσμος Ἑλληνίδων Υ. Δ. Γ.», που συγκεντρώνοντας σιγά σιγά ὠφέλιμα για το σκοπό του στοιχεία, θέλει ν' ασχοληθεί με την καλλιέργεια τῆς γυναικείας διανοητικότητας. Με τὸν τρόπο αὐτό, ἡ γυναίκα θὰ εἶναι ἄξια πρώτα πρώτα για τὴ φυσική της θέση, ὡς μητέρας, που δὲ φτάνει μονάχα ἡ ἀγάπη για ν' ανατρέφει τὸ παιδί της, κ' ὕστερα για τὴν ὁποιαδήποτε σὴν κοινωνία θέση της.

Με τὸ σκοπὸ τῆς ἀνάπτυξης αὐτῆς, ἀκούμε σήμερα ἀπὸ γυναίκες σὲς σάλες τοῦ Ἑλλήν. Ὁδείου και σὴν Δέσχη τῶν Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν ὁμιλίες μελετημένες, ὁμιλίες τέτοιες, ὅπου οὐ ἄλλες ἡρεμώτερες ἐποχές ἤθελαν κάμει αἴτηση και παρέξω ἀπὸ τὲς σάλες αὐτές και παρέξω ἀπὸ τὸ γυναικείο κόσμο.

Γυναίκες πλατεῖα μορφωμένες μίλησαν ἀπάνω σὲ διάφορα θέματα σχετικὰ με τὴ γυναίκα, και τὴν περασμένη Τετάρτη σὴν Ἐταιρία Κ. Ε., ἡ δ. Κλεάνθους καταπίσθησε σὴν ὁμιλία της, ἀπὸ τὸ ζήτημα τὸ νηπιαγωγικό, που ξεχωριστὰ ἐνδιαφέρει τὴ γυναίκα, γιατί ἔχοντας και μὴν ἔχοντας παιδιά, ριῶναι πάντα βαθιὰ μέσα της, δυνατὴ και ἀπέραντα τρυφερὴ μητρότητα.

Ἡ ὁμιλήτρια ἀνάπτυξε ἱστορικὰ τὴν πρόοδο τῆς νηπιαγωγικῆς, περνώνας ἀπὸ τοὺς διαφόρους σταθμούς τῆς ἐξέλιξής της. Ἀνάφερε ἀναλυτικὰ τοὺς μεγάλους παιδαγωγοὺς Πιταγόρει και Μοντεσσόρι, και τελικὰ ἐπλεξε τὸ ἄξιο ἐγκώμιο τῆς Αἰκατερίνης Λασκαρίδη, που σιάθηκε μιὰ ξεχωριστὴ φρονιολογία για τὸ σπουδαῖο ζήτημα, με τὲς προσπάθειες, ἡ, καλύτερα, με τοὺς μακρόχρονους ἀγῶνες της σὴν τόπο μας.

Εἶπε πὼς ὁ αἰώνας μας εἶναι ὁ αἰώνας τῆς χειραφέτησης τοῦ παιδιοῦ, ἀπὸ ἱστορικὰ προηγήθησε ἡ χειραφέτηση τοῦ ἀντρα και ἡ κίνηση για τὴ χειραφέτηση τῆς γυναίκας.

Τὸ ἰδανικὸ τῆς σύγχρονης παιδαγωγικῆς εἶναι ἡ ἀπολύτρωση τοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τὴν ἐπιβολὴ τοῦ νηπιαγωγοῦ. Δὲ θὰ ζητήσουμε νὰ πλάσουμε τὸ παιδί σύμφωνα μ' ἕνα δικὸ μας καλὸν, ἀλλὰ θὰ κοιτάξουμε πὼς νὰν τὰφήσουμε νὰναπτυχθεῖ λεύτερα, σύμφωνα με τὸν εὐαιτωρικό του ρυθμό, που αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι ὁδηγητὴς τοῦ γοιοῦ ἢ τοῦ νηπιαγωγοῦ.

Ἐδῶ σὴν Ἑλλάδα, ἡ Λασκαρίδη, με δῖλους τοὺς ἀγῶνες της, δὲν κατάφερε νὰ ξυπνήσει, ὅσο ἔπρεπε, τὸ ἐνδιαφέρο για τὸ πολὺ σπουδαῖο τοῦτο ζήτημα, τὴ δάση, μπορεῖ νὰ πεί κανένας, τῆς ἀνάπτυξης μιᾶς κοινωνίας.

Οἱ ξένες στατιστικὲς, πλάι με τὲς δικὲς μας, ἀναφορικὰ με τὸν ἀριθμὸ τῶν νηπιακῶν ὁκολεῶν, μᾶς δάζουν σὲ μιὰ στενοχώρια, που μοιάζει πολὺ με λήπη και τρσπή.

Στὴν Ἑλλάδα τὸ παιδί μένει ἀναγκαστικὰ σὴν χέρι μιᾶς μητέρας ἀμόρφωτης τὸ περισσότερο και σχεδὸν πάντα ἐλαττωματικῆς, γιατί και ἡ δικὴ της ἡ ἀνατροφὴ ἐλαττωματικὴ εἶταν, μιᾶς μητέρας που, καθὼς εἶπε ἡ δ. Κλεάνθους, δὲν ξαίρει τίποτε ἀπὸ τὴν ψυχολογία τοῦ παιδιοῦ της, ὅτε και ἀπὸ τὴ δικὴ της ψυχολογία, για νὰ μπορέσει, ἔχοντας μπροστὰ της καθαρὰ τὰ δὺ ἀτὰ ἀπαραίτητα στοιχεία, νὰ ἐργαστῆ για τὴν ἀνάπτυξη τοῦ παιδιοῦ.

Ἡ δ. Κλεάνθους κράτησε σ' ἐνδιαφέρο τὸ ἀκροατήριό της, και σὴν τέλος ζήτησε τὴν ὁποιαδήποτε βοήθεια που μπορεῖ νὰ δοθεῖ για τὴ διαφύτωση και καθοδήγηση τοῦ σοβαροῦ ζητήματος που τὴν ἀπασχόλησε, τῆς ἀνάπτυξης τῶν μικρῶν παιδιῶν.

ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΜΑΛΑΜΟΥ

ΤΡΕΙΣ ΟΜΙΛΙΕΣ ΤΗΣ κ. ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ

Ἡ κ. Εῦα Σικελιανοῦ, σὴν σαλόνι τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας, μπροστὰ σὲ διαλεχτὸ κόσμο, ἔκανε τρεῖς ὁμιλίες, σὲς 10, σὲς 17 και σὲς 24 τοῦ Φλεβάου.

Στὴν πρώτη ὁμιλία της μίλησε για τὴ μόδα, σὴν δεύτερη για τὸ ἐργατικὸ ζήτημα και σὴν τρίτη για τὴν Ἑλληνικὴ μουσική. Με γλώσσα ἀπλή, καθαρὴ και γνήσια δημοτικὴ, ξετύλιξε μπροστὰ μας με γυναικεία λεπτότητα, με πρωτοτυπία ἀμερικάνικη, σὴν ἀμερικανίδα που εἶναι, τὰ τρία ζητήματα, σὴν ὁμοεισωτὲς κορδέλλες, γεμάτες ἀπὸ λουλούδια κεντημένα περὶτεχνὰ με τὸ χέρι της, ἀπὸ χρυσοῦ ἀγνὸ και ἀχινοβόλο. Μᾶς εἶπε πράγματα βγαλμένα ἀπὸ τὴν ἴδια της παρατήρηση, θεορὰ ἀπὸ τὸ ἴδιο της αἴσθημα και ζωντανὰ, γεννημένα ἀπὸ τὴν ἐξελληνισμένη πιά τέλεια ἀμερικάνικη ψυχὴ της. Δὲν ἔχω τὸν ἀπαιτούμενο καιρὸ νὰ γράψω πλατύτερα για ἕνα ἕκαστο θέμα της χωριστὰ. Τοῦτο όμως μανὰχα λέω, πὼς ἡ κ. Σικελιανοῦ, με τὲς τρεῖς ὁμιλίες της, μᾶς εἶδει πὼς, τόσο βαθιὰ ἐρηξε τὰ μάτια της μέσα σὴν ἑλληνικὴ ψυχὴ και τόσο ἐπιστοιμένα τὴ μελέτησε σ' ὅλες της τὲς λεπτομέρειες, ὥστε μᾶς ἔκανε νὰ ὁμολογήσουμε μπροστὰ σὴν ἔθος τῆς δικῆς της ψυχῆς, τὴν ταπεινοσύνη τῆς δικῆς μας.

Και ρῶτησα: Πὼς κατώρθωσε αὐτὴ ἡ γυναίκα— ἡ ἀμερικανίδα. — νὰ βαρτίσει τὴν ψυχὴ της μέσα σὴν ἑλληνικὴ ζωὴ, που ἔρχεται μέσα ἀπὸ τὰ βάθη τῶν περασμένων αἰώνων και φτάνει ὡς τὰ σήμερα, και νὰ βγεῖ ἀπὸ τὴν κολυμπήθρα που βαρτίστηκε, ἑλληνίδα γνήσια, που μέσα της ἀναζοῦν ὅλες οἱ ἐποχές που ἔζησαν ὁ ἀρχαῖος και μεσαιωνικὸς ἑλληνας και ζεῖ σήμερα ὁ σύγχρονος;

Ἡ ἀπάντηση δὲν εἶναι δύσκολη.

Κάθε ρωμιὸς, μπορεῖ, ἐξετάζοντας τὸν ἑαυτὸ του, νὰ βρεῖ πόσο ζεῖ και σκέπεται ἑλληνικὰ, και πόσο ζεῖ και ρυθμίζει τὴ σκέψη του με τὴν ξενομανία. Ἡ κ. Σικελιανοῦ ἄφησε κάθε ἀμερικανισμό και κάθε εὐρωπαϊσμό και με ξέταση ἐπιστοιμένη, μελέτη βαθιὰ και παρατήρηση προσοχικὰ τέλεια, βρήκε κείνη που ζητοῦσε ἡ ψυχὴ της και μᾶς τὸ παρουσίασε ὠραῖο και ἀληθινὸ, ὅσο εἶναι κάθε γνήσιο ἑλληνικό. Κ' εἶτοι, σὴν μάτια τοῦ κόσμο που τὴν ἄκουσε, καθεστῆθησε γνήσια Ἑλληνίδα, και σὴν ψυχὴ τῶν ἀκροατῶν της, που κρέμονταν ἀπὸ τὴν ὁμιλία της, σιάθηκε ἀνιμέτωπη ἡ δικὴ της σύγχρονη με δ.ι.ι. ὠραῖο κ' εὐγενικὸ πῆρε και τὴν ἔντυσε ἀπὸ τὸν ἀρχαῖο, μεσαιωνικὸ και σύγχρονο ἑλληνισμό.

Δὲν προσθέτω περισσότερο. Στὸ σαλόνι όμως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας πρώτη φορὰ ἴσως νὰκούστηκαν λόγια τόσο ἡχηρὰ και χυπιπὰ σὲ ζωντανὴ γλώσσα, για πράματα που ζοῦν μέσα σὴν ψυχὴ μας, μὰ που δὲν τὰ ριῶνουμε. Οἱ ἀρχαιολόγοι κἄνουν δ

ναοκαρῆς σιὰ ἐρειπωμένα μνημεῖα καὶ στοὺς τάφους τῶν προγόνων, ἢ κ. Σικελιανοῦ κάνει ἀνασκαφὴ μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ ζωντανεύει τόσες ὁμορφιές της.

ΑΚΡΟΑΤΗΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

— Στὴ «Γερμανικὴ Γενικὴ Ἐφημερίδα» τοῦ Βερολίνου (φύλλ. 1 τοῦ Μάρτη 1921), ὁ συνεργάτης μας κ. Ἀλεξ. Σταίνμετζ δημοσίευσεν, μεταφρασμένο σιὰ Γερμανικά, ἓνα σκίτσον τῆς δασ. Στανφ. Μαρκέτη, τὴν «Παραβολήν», ἀπὸ τὸν τίμον ποῦθγαλε πέροι με τὸν τίτλον «Μικρὰ — Μικρὰ».

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ.— Στὴ «Freiheit» τοῦ Βερολίνου (φύλλ. 26 τοῦ Φεβράρη ν.ῆ. βραδινὴ ἔκδοσις) δημοσιεύτηκε τὸ ἀκόλουθον ἀρθρον τοῦ συνεργάτη μας κ. Ἀλεξ. Σταίνμετζ, γιὰ τὴν πνευματικὴ σοσιαλιστικὴ κίνησιν τῆς Ἑλλάδος :

Ἦτοτε ἀπὸ λίγες δεκάδες δὴ γιορτασεῖ στὴν Ἑλλάδα ἡ ἑκατονταετηρίδα τῆς Ἐπανάστασις. Τὴν ἀνοξὴν τοῦ 1821 σηκώθηκαν οἱ Ἕλληνες κατὰ τῆς Πύλης. Στὰ 1830 πένυχαν οἱ ἐπαναστάτες, ἴσπερ ἀπὸ πολύχρονους βαρῶν ἀγῶνες, νὰ ἰδρῦσουν, μετὰ τὴ βοήθειαν τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσίας ἓνα δικό τους κράτος. Ἡ εὐρωπαϊκὴ διπλωματία ἔβρισκε, ἔκανε τὸ μεγάλο λάθος νὰ φτιάξῃ τὸ νέο κράτος πάρα πολὺ μικρό. Οἱ περισσότεροι Ἕλληνες μετάνε κάτου ἀπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου, κ' εἶσι δὲν εἶναι περιεργοὶ πὺν ἡ χώρα δὲ γαλήνερε ποτέ. Οἱ πολλὰς ἐπιτροπείαι καὶ ἐκστρατείες, πὺν ὁ σκοπὸς τοὺς εἶταν ἡ ἴδρυσιν ἑνὸς ἑλληνικοῦ ἔθνικοῦ κράτους, τὴν ἔορσαν ὄλο καὶ περισσότερον στὸν γκρομὸν, ὅσο πὺν ἐπιτέλους φαινότανε πὺν οἱ Βαλκανικοὶ πόλεμοι τὴν εἶχανε πλησιάζει κάπως σὲ τοῦτο τὸ σκοπὸν. Τότες ἦρθε ὁ παγκόσμιος πόλεμος μετὰ τὸν ὅποιο ἡ Ἑλλάδα, ἔξαιτίας τῆς ἱμπεριαλιστικῆς πολιτικῆς τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ἔφτασε ἀληθινὰ σὲ ἀδιέξοδο.

Σὲ μιὰ χώρα, στὴν ὅποια ἡ ἔθνητικὴ ἰδέα, ἐξ αἰτίας τῆς καταπιεστικῆς πολιτικῆς τῆς Πύλης κατὰ τῶν χριστιανῶν τῆς ἐπικράτουσας ἴσπερ ὅσο εὐκολὰ νὰ ξαπλωθεῖ, δὲν ἔπληξε θέβαια θέσι γιὰ σοσιαλιστικὰς ἰδέας, μάλιστα διὰν σκεφεῖται κανεὶς πὺν στὴν Ἑλλάδα, ἴσπερ τὸ τέλος τοῦ περασμένου αἰῶνα, δὲν ὄρισκότανε καμιά διανομή, ὅπως νὰ κάπια σημασία, οὐτε ἓνα προληπτικὸν, ὅπως τὸ ἐννοοῦμε σήμερον. Μόλις οἱς δὺν τρεῖς τελευταῖες δεκαετηρίδες παρουσιάσθηκε, ἐπὶ τὴν ἐπίδρασιν τῆς διεθνούς κεφαλαιοκρατίας, μιὰ σημαντικὴ ἀντίθεσις ἀναμεταξὺ τῶν διαφορετικῶν τάξεων. Ὁ σοσιαλισμὸς, σὰ μιὰ καινούργια κοσμοθεωρία, μποροῦσε τώρα καὶ στὴν Ἑλλάδα νὰ κρεῖται.

Κατὰ τὴν τελευταία δεκαετηρίδα τοῦ περασμένου αἰῶνα, κηρύχθησαν μερικὸι λογογράφοι, γιὰ πρώτη φορά, τὸ εἰσαγγέλιον τοῦ σοσιαλισμοῦ σὲ τούτῃ τὴν χώραν. Στὰ 1908 ἰδρῦθηκε στὴν Ἀθήναν ἡ «Κοινωνιολογικὴ ἑταιρεία», πὺν εἶχε γιὰ σκοπὸν τῆς νὰ γράφει

σὲ στὸν Ἑλληνικὸν λαὸν τὶς μαρξιστικὰς θεωρίας. Ἀνάμεσα στὰ μέλη τοῦ συλλόγου τούτου εἰνιστοσαν καὶ κάμποσοι νέοι εὑποροὶ Ἕλληνες, πὺν εἶχανε κάνει τὶς σπουδὰς τοὺς στὴ Γερμανίαν, πὺν ὅμως, ἐξ αἰτίας τῆς μπορζουαζικῆς τοὺς ἀνατροπῆς καὶ μανταλιέ, δὲν τὸ κατάφεραν νὰ κινήσουν στοὺς Ἕλληνες ἐργάτες τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὸ σοσιαλισμὸν ἢ τουλάχιστον νὰ τοὺς ἐνθουσιάζουν γι' αὐτόν. Ἰδρῦθηκε τότε κ' ἓνα σοσιαλιστικὸν δεκαετηρικό, τὸ «Μέλλον», πὺν δημοσίευσεν, ἀνάμεσα στὰ ἄλλα, τοῦ Ἐγγέλου «Ἐξέλιξις τοῦ σοσιαλισμοῦ ἀπὸ τὴν οὐτοπία στὴν ἐπισημν», σὲ ἑλληνικὴν μετάφρασιν. Τὸ φύλλον αὐτὸ ὅμως ἔπαυσε ἴσπερ ἀπὸ κανέναν χρόνον γιὰ οἰκονομικὸς λόγους.

Μὰ μερικὰ χρόνια προηγουμένως, τὸ ἀθηναϊκὸν φιλολογικὸν δεκαετηρικό «Νουμάς» εἶχε ἀνοίξει τὶς στήλας του διὰ πᾶσι τοῖς σοσιαλιστικῶν ἐπισημν. Μετὰ ῥιζοσπαστικὸν τρόπον, ἀκόμα καὶ σήμερον, τὸ φύλλον αὐτὸ, χτυπεῖ τὸν ἀστικὸν πατριωτισμὸν καὶ ἐθνικισμὸν, καὶ σονηγορεῖ φανερὰ γιὰ μιὰ συναδέλφωσιν τῶν Ἑλλήνων προλετάριων μετὰ τοὺς σονηρόφους στὴ Βουλγαρίαν καὶ στὴν Τουρκίαν. Πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἀγωνίζονται ὡρισμένοι φιλολογικὸι κύκλοι, οἱ ὅποιοι τῆς γιὰ τὸ νεοελληνικὸν πολιτικὸν ἴσπερ σπουδαίας γλωσσικῆς μεταρρυθμίσεως, μετὰ ἐπιτυχίαν γιὰ τὰ μεγάλα ἀνθρωπιστικὰ ἰδανικά. Ὁ μεγαλύτερος ποιητὴς τῆς νέας Ἑλλάδος, ὁ Παλαμάς, εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς δικούς τοὺς. Ἐνας ἄλλος ποιητὴς, ὁ Πήγας Γκόλφης, ἔγραψε στὰ 1908 τὸ πρῶτον πρῶτον δράμα μετὰ τέλειαν σοσιαλιστικὴν ἴσπερ. Πρῶτ' ἀπ' ὅλους ὅμως εἶναι ὁ διεκθνητὴς τοῦ «Νουμά», ὁ Ταγκόπουλος, ὁ ἄξιος σονηροφὴς μνηστορημάτων καὶ δραμάτων κοινωνικῶν χαρακτήρα, ἐκεῖνος πὺν μοιρεῖται στὰ ἔργα του γερὰς χτυπεῖ στὴν ἀστικὴν κοινωνίαν. Πρὶν ἀπὸ λίγον καιρὸν γηῆκε ἀπὸ τὴν πένναν του τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν ἀντιμιλιταριστικὸν φιλολογικὸν ἔργον, τὸ δράμα «Ὁ Ἀντιρωμὸς», πὺν ἴσα ἴσα τώρα πολὺν θὰ σονητελεσε στὴν ἀνθρωπιστικὴ ἀνύψωσιν τῶν πνευμάτων.

Ἐδῶ πρέπει νὰ μνημονεύουμε καὶ τὸ «Σοσιαλιστικὸν Ἐργατικὸν Κόμμα τῆς Ἑλλάδος», πὺν ἰδρῦθηκε κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον. Ἄν καὶ ἔχει ἴσπερ λίγον καιρὸν πὺν ἰδρῦθηκε, ὅσοις ἢ ἀνευματικὴν τὸν ἐπίδρασιν ἀπάνω στὸν ἑλληνικὸν λαὸν ἔχει ἀπὸ τῶν πρῶτων μεγάλη σημασία. Τὸ καθημερινὸν του ὄργανον, ὁ «Ῥιζοσπάστης» πολεμεῖ μετὰ μεγάλη ἐπιτυχίαν κατὰ τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἰδεολογίας τῶν σονηρινῶν Ἑλλήνων, πὺν κατὰ βάθος εἶναι ἀκόμα πολὺν πισσοδρομικὸν. Τὸ κόμμα πὺν πρὸ πάντων ἀνάμεσα στοὺς ἐργάτες τῆς Μακεδονικῆς κεντροβιομηχανίας ἔχει μεγάλη ἐπιρροή, δεικνύει πρῶτ' ἀπ' ὅλα μεγάλο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἑλληνικὴν νεολαίαν. Ὑπάρχει ἓνα ἰδιαίτερον «Ἐκπαιδευτικὸν Τμήμα», πὺν μπάξει τὴν νεολαίαν μεθοδικὰ στὰ προβλήματα τοῦ σοσιαλισμοῦ. Μετὰ τὴν εὐκολίαν καὶ μετὰ τὴν ἐνθουσιασμὸν τὸ ἴσπερ ἐπιδεδεικτικὸν πνεῦμα τῶν Ἑλλήνων μπαίνει στὴν καινούργια κοσμοθεωρία, δεικνύει τὰ πολλὰ γράμματα πὺν λαβαίνει κάθε μέρον ὁ «Ῥιζοσπάστης» καὶ τὸ κόμμα ἀπὸ τοὺς κύκλους τῆς ἐργαζόμενης νεολαίας καὶ ἀπὸ σιραιώτες τοῦ Μικρασιατικοῦ μετώπου.

Σὲ ἀρμονικὴν σονηροσάσιν μετὰ τὸ Ἐργατικὸν Κόμμα, ἰδρῦθηκε τὸ Δεκεμβρὸν τοῦ 1920 ἡ «Ἐνωσὴ σοσιαλιστῶν σπουδαστῶν τῆς Ἑλλάδος». Ἡ φοιτητικὴ τῶν Ἑλλήνων ἀνοξέων σχολείων ἀποτελεῖται σὲ μεγάλο μέρος ἀπὸ παιδιά τῶν ἀπὸ τῶν τάξεων, ὅπως

και στην τσαρική Ρωσία, ώστε μπορεί να περιμένει κανείς από κεί πολλά για τη σοσιαλιστική κίνηση στην Ελλάδα.

Πρέπει να αναγνωριστεί και η δραστηριότητα του Κόμματος, όσον αφορά τη διεθνιστική και σοσιαλιστική φιλολογία. Σε γιορτές παρασταίνονται τα δράματα του Ταγκόπουλου και του Ρήγα Γκόλφη και απαγγέλλονται ποιήματα του Παλαμά· φρονικά δὲν παραμελούνται και τα έργα της ξένης φιλολογίας. "Όλη αυτή η δουλιά, — όπου ανήκει και η έκδοση δυο μάλιων επιστημονικῶν σοσιαλιστικῶν περιοδικῶν — εχει την πιο μεγάλη σημασία, επειδή η πολιτεία, πρώτ' απ' όλα, με το πισοδρομικό της σχολικό σύστημα, δὲν κάνει τίποτα για την ελεύθερη πνευματική ανάπτυξη του λαού.

Γενικά μπορούμε να πούμε, πώς η σοσιαλιστική πνευματική κίνηση στην Ελλάδα τραβάει μ' επιτυχία μπροστά. Η αγάπη τῶν Ἑλλήνων για την εθνική τους λευτεριά, χάρισε ἐδῶ κ' ἐκατὸ χρόνια στην ἀνθρωπότητα τὰ Ἑλληνικά τραγούδια ἐνός Γκαίτε, ἐνός Μπάϋρον, ἐνός Γουλιέλμου Μύλλερ. Ἄς εδ-
χηθῶμε να μπει και η αγάπη για την κοινωνική λευτεριά περισσότερο στις καρδιές τῶν Ἑλλήνων!

Μόνιχο

ALEX STEINMETZ

ΤΑ ΕΚΑΤΟΧΡΟΝΑ ΤΟΥ ΚΗΤΣ. — Γράφω τὰ λόγια τούτα για τὸν Κήτς, σὶν ἐκατὸ χρόνια τοῦ θανάτου του, γιατί νομίζω πῶς κάτι πρέπει ν' ἀκουστεί και στή δική μας φιλολογία για τὸν ποιητή, πὸν τόσο θερμὰ ἀγάπησε τὴν ὁμορφιά τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ μύθου. Ἀγάπησε τὸν ἀρχαῖο μῦθο, πὸν τόσο βαθιά τὸν εἶχε μελετήσει, ὅχι βέβαια σὶν Ἑλληνικό, γιατί η μοῖρα τοῦ σιάθηκε πολὺ σκληρῆ ἀπὸ νωρίς στή ζωὴ του. Πολὺ μικρὸς εἶχε μείνει πεντάρ-
φανος σὶν χέρια κάποιου κηδεμόνα, πὸν τὸν εἶχε στείλει σ' ἓνα ἰδιωτικὸ σχολεῖο, ὅπου δὲ δίδασκαν Ἑλληνικά· μὰ εἶχε μάθει Λατινικά, και τόσο θαμ-
πώθηκε ἀπὸ τὸ μεγαλεῖο και τὸ πλούτος τοῦ ἀρχαίου μύθου και τῆς ἀρχαίας κλασσικῆς τέχνης, πὸν, παιδί ἀνόμα, καταπίδαχτηκε με τὴ μετάφραση τῆς «Αἰνειά-
δας» τοῦ Βιργίλιου. Ἡ λιγὸχρονη ζωὴ τοῦ Κήτς, εἶναι στενὰ συνδεμένη με τὸ ἔργο του, και μερικὰ ση-
μεῖα τῆς ζωῆς του εἶναι ἀναγκασιότατα για νὰ τὸ κα-
ταλάβουμε και νὰν τὸ ἐχτιμήσουμε. Ἔτσι ἀπὸ τὸ ἡ-
μερολόγιο κάποιου φίλου του, μαθαίνουμε πῶς ἡ ὀ-
ρεξή του για διάβασμα εἶτανε τόσο ἀχόρταγη, ὥστε εἶχε διαβάσει ὅλα τὰ βιβλία τῆς σχολικῆς βιβλιοθή-
κης, με ἰδιαίτερη ἀγάπη για τὴ μυθολογία, πὸν τὴ διάβασε σὲ Λεξικά και σ' Ἑγγλέζικες μελέτες. Μὰ κείνο πὸν χραιοίμεψε για ὀδοιπορικὸ ἀστέρι σὶν ποι-
ητή, εἶτανε ἡ «Νοβαῖδοβασίλισσα» τοῦ Σπένσερ. Βρισκόμαστε μέσα σὶν πρώτα του τραγούδια τὸ ἔφος, τὸ μέτρο, και προπάντων τὴ δροσιὰ τοῦ στίχου, με τὸ διαλεκτὸ και δροσερὸ ἐπίθετο τοῦ Σπένσερ. Ὁ ποιητῆς ἔγραψε και τραγούδι, πὸν ὁ ἴδιος τὸνομάζει ἀμίμηση τοῦ Σπένσερ).

Ἀπὸ τὸ ἰδιωτικὸ σχολεῖο ὁ Κήτς πῆγε βοηθὸς σ' ἓνα φαρμακεῖο, και τέλειωσε τὶς ἰατρικῆς του σπουδὲς σὶν Λοντῖνο, χωρὶς ὅμως και νὰ ρηχτεῖ γε-
ρὰ στήν ἐπιστήμη του, πὸν γλήγορα τὴν εἶχε ἀφήσει για τὸ γλυκὸ γέλιο τῆς Σελήνης — τῆς Πόησης, ὅπως συμβολικά μᾶς τὴν παρασταίνει σὶν «Ἐνδυμ-

νά» του. Σὶν Λοντῖνο ἀνοῖξε τὸ δρόμο του σ' ἓνα φιλολογικὸ κύκλο, σὶν σπῆτι τοῦ φίλου του Leigh Hunt κριτικοῦ, δημοσιογράφου και ποιητή. Στὴ συντροφιά αὐτὴ γνωρίστηκε για πρώτη φορὰ με τὸ Σέλλεϋ, πὸν δὲν τὸν εἶχε θυμὸς ἀγαπήσει ἀπὸ λόγους, πρῶ-
τα πρῶτα, διαφορῆς ἰδιοσυγκρασίας, και γιατί ὁ Κήτς αἰσθανόταν κάποια ἀντιπάθεια πρὸς τὴν ἀρι-
στοκρατία, κι ὁ Σέλλεϋ εἶτανε ἀπὸ ἀριστοκρατικὴ οἰ-
κογένεια. Μὰ πὸν μεγάλη διαφορά τὸς χώριζε — ἡ διαφορά στήν ἀντίληψη τῆς τέχνης. Ἀπὸ τὴν ἀλλη-
λογραφία τὸς βλέπουμε πῶς ὁ Σέλλεϋ ἔγραψε σὶν Κήτς νὰ μὴ διαστεί νὰ δημοσιέψει τὶς «ἐγκεκλιμένες του ἔξάφες», ἐνῶ ὁ Κήτς ἀντίθετα τὸν συμβούλευε νὰ μὴ γράφει τόσο πολλὰ και νὰ μὴ ἀνακατέθει με τὴν τέχνη του κομματικῆς ἰδέες και τὸ πολιτικὸ πνεῦ-
μα τῆς εποχῆς του. Ὁ Κήτς ἐσχώριζε τὴν ὁμορφιά τῆς φύσης ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ φύση, και δούλευε τὴν ὁμορφιά τῆς φύσης για χάρι τῆς φύσης, ἐνῶ ὁ Σέλλεϋ δὲν μπορούσε νὰ μὴν ἀγγίξει τὰ γεγονότα και τὰ πράματα μιᾶς φρονικῆς ἐξέλιξης. Τὴ συμβουλή βέβαια τοῦ Σέλλεϋ δὲν τὴν ἄκουσε, και κλεύτερος πιά κι ἀνεξάρτητος, τὸ κύριό του δόγμα, πάντα τραβῆ-
ξε τὸ δρόμο του. Ὁ Σέλλεϋ, ὅστερ ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Κήτς, σὶν πρόλογο τῆς μεγάλης του ἐλεγείας, πὸν τὴν ὀνόμασε «Ἄδωνι», για τὸν ποιητή, μολογᾷ πῶς ἂν και δὲ συμφωνοῦσε με τὴ «στενὴ ἀντίληψη τοῦ ποιητῆ για τὴν τέχνη», δὲν μπορεί νὰ μὴ θαυ-
μάσει τὴν ὁμορφιά του και τὸ πνεῦμα του, και στήν πρώτη στροφή τοῦ θρήνου του γράφει τὰ μεγάλα τούτα λόγια :

Κλαῖω τὸν Ἄδωνι — εἶναι πιά νεκρὸς !

Ἔ, κλάψτε τὸν Ἄδωνι ! μὰ τὰ δάκρυά μας

Δὲν μποροῦν νὰ λυῶσουν τὴν παγωνιά πὸν τοῦ δι-

(νεῖ τ' ὄρατο του κεφάλι !

Και σὺ, θλιμμένη Ἄνοιξη, διαλεμένη ἀπὸ τὰ χρόνια,

Γιὰ νὰ κλάψεις τὸ χαμὸ μας, ἔξπνα τὶς κρυφές

(συντρίφισές σου,

Και μάθε τὸς τὴ θλίψη σου, νὰ λέγῃ : Μαζὶ μου

Ἀπόθανε ὁ Ἄδωνις· ὡς δὶν τὸ Μέλλον τολμήσει

Νὰ ξεχάσει τὸ παρελθὸν ἡ μοῖρα του και ἡ δόξα

(τοῦ θᾶναι

Μιὰν ἀχὼ κ' ἓνα φῶς σὶν αἰῶνα !

Ὁ ποιητῆς λάτρευε, κάτω ἀπὸ τὸ σύμβολο τῆς Σελήνης, τὴν ὁμορφιά καθαρή κι ἄδολη — με τὴν πὸν μεγάλη ἰδανικότητα. Στὸς στίχους του μᾶς τὴν τραγουδάει με τὴν ἔχειλη μουσικὴ τῆς καρδιᾶς του και τῆς φαντασίας του, με πάθος παράφορο, πὸν σκληρῶναι τὸ νοῦ. Τὸ τελευταῖο τοῦτο ἐλάττωμα πα-
ρατηριέται μέσα σὶν πὸν μεγάλο και φιλόδοξό του τραγούδι, τὸν «Ἐνδυμῖον», και εἶναι γενικά ἓνα ἀπὸ τὰ ἐλαττώματα τῆς τέχνης του. Μᾶς παρῶ-
σταινε με κάποια ἀκαταστασία τὸν ποιητή, πὸν ἀνοῖ-
γει τὴν καρδιά του σὶν συμβολικῆν ὁμορφιά, τὴ Σε-
λήνη, και πὸν τὴν ταυτίζει κατὰ με τὶς διάφορες ὁμορφιές τῆς πλάσης, τὴ γῆ, τὸ νερὸ, τὴ φωτιά, τὸν ἀέρα, και με τὴ γυναῖκα μερικὰ. Ὑπάρχει ἀπειρος ἀριθμὸς μυθολογικῶν προσώπων, πὸν σὲ κάνει νὰ παρακολουθήσεις με δυσκολία και κάπου κάπου νὰ μὴν μπορείς νὰ θυγαῖς τίποτα, και ἡ ἐπανόληξη τοῦ ἴδιου ἐπίθετου, πὸν τὸ κάνει κουραστικό. Μὰ ἡ ζω-
τάνια τῆς εἰκόνας και τῆς σύλληψης και ἡ μουσικὴ, (γενικά χαρακτηριστικά τῆς τέχνης του), δοξυγιά-

ζουν με ιδιαίτερα τεχνικά κομμάτια, όπως είναι ο τέλειος ύμνος στον Πάνα. "Όντας πρωτοδημοσίεψε τα πέντε διβλία του 'Ενδυμίωνα, οι κριτικοί της εποχής του του καταρρηχτήκανε για δυο λόγους: πρώτα πρώτα γιατί εΐτανε άνθρωποι που ανατραφήκανε μ' άλλες ιδέες τέχνης — τις κλασικές κι αυστηρές ιδέες του Πάπ, και φυσικά δεν μπορούσαν να ριΐσουνε την όμορφιά και τη δροσιά της νέας τέχνης που επαναστατούσε ενάντια της τότε πουριτανικής τεχνικής που ήθελε δουλικήν ύπακοή στους κανόνες, όπως τους έζησαν ο Μποναλώ κι ο Πάπ στις δυο γεωγραφικές χώρες. Ο ποιητής μās δείχνει καθαρά τις ιδέες του στο τραγούδι του "Υανος και Πόληρη". Κάττον λέει:

Ή όμορφιά ξύπνησε!

Γιατί ύμνος δεν ξυπνήσατε και οεις; Μά είσατε νε-
(κροί

Για πράματα που δεν ξαίρετε—και στεφανωθήκατε
Δουλόβρετους νόμους, φοδραριομένους με τον άθλιο
(τον κανόνα,

Και τον αλοχρό κομπάσοο' κ' έτοι χτίσατε σχολείο ά-
(πό ήλθθίους,
Νά λουσιτράρουνε, και να ξύνουνε και να σκαλίζουνε
(και ν' άριθίζουφε,

Εΐτανε εύκολο το έργο,

Χίλιοι σιγολόκοι φορέσανε τη μάσκα,
της ποίησης. — Κακώμοιρη κι άπιστη γενεά!
Που βλαστημήσατε κατά πρόσωπο το λαμπρό Λυρικό,
Και δεν το ριΐσατε, — και γυρίσατε στους δρόμους
Κρατώντας μιάν άθλια και ξεσκιομένη σημαία,
Με τις πιο άθλιες λέξεις για σύμβολο άπάνω της και
(πλατιά - πλατιά
Τ' όνομα κάποιου Μποναλώ!

Το νόημα, σύμφωνα με τη νέα τέχνη, δεν τέλειω-
νε οε τετράστιχο, μά μπορούσε, καλύτερο κι άγαλλνωτο,
άπο σίγχο οε σίγχο, και να σταματήσει στη μέση του
στίχου με τελεία ή και με άνω τελεία. "Ένα τέιο
θήμα εΐτανε φανερή επανάσταση και ιεροουλία στο
Ναό της Τέχνης! Μά ο επαναστάτης Κήης εΐτανε
και φίλος του πολιτικού δημοσιογράφου Hunt και
στην εποχή αυτή που βασιλεύαν οι κομματισμοί και
το αντιπάλαιμα μεταξύν των δυο μερίδων των Τοττιερ
και των Wligs κάθε έργο τέχνης κρινότανε σύμ-
φωνα με την πολιτική αντίληψη του συγγραφέα. Ο
Κήης θέβαια δεν είχε πολιτικές ιδέες προσωπικές,
μά ο φίλος τον ενδιαφερότανε πολύ, κ' έτοι, κοντά
στο φίλο του, θυσιάστηκε κι ο ποιητής. Αυτό νομι-
σθηκε — λαθεμένα, όπως ή νεώτερη κριτική άδειξε,
— ως ή μόνη αίτια της άρρώστειας του, κι ο Σέλλεϋ
πήρε τη διάδοση και την έμπλεξε στο έλεγείο του:

«Η κατάρα του Κάιν

Νάναι άλαφριά στο κεφάλι κεινού· που ξέσκισε την
(άδωκα καρδιά σου).

Το ίδιο θρηνάει κι ο Βύρωνας οε μιá στροφή του
«Δόν - Ζουάν». Η άλήθεια όμως είναι, πως ή επί-
θεση αυτή ελάχιστα συγκλόνησε τον Κήης, όπως ει-
λικρινά κι ο ίδιος το αναφέρει στις επιστολές του
προς τους φίλους του. Η κριτική όμως αυτή, δο-
σάδεια και προσωπική κι άν εΐτανε, δεν μπορούμε να

ρά να πιστέψουμε πως τούδωκε άφορηή να μελε-
τήσει το έργο του και να ξειτάσει τον έναντο του. Δυ-
στυχώς άλλα περιστατικά, όπως ο θάνατος του ά-
δερφού του, με την ίδια φοβερή άρρώστεια, όπως
κι ο ίδιος κατόπι, έσκαφαν σκληρότερα στην ψυχή
του, κι ο ποιητής άρχισε να ριΐθλει πως λίγος καιρός
τούχε μείνει για να ζήσει. Φαίνεται πως ή κληρο-
νομικήτη κράτησε ψηλά τους άδικους νόμους της, κι
ο ποιητής ού εΐκοισπέτε χρόνια του άφηνε τη στερ-
νή του προή στη Ρώμη, μά ένα μονάχι σύντροφο δί-
πλα στο προσκέφαλό του και μακριά από την αγάπη
του για τη Fanny Brown — που στις τελευταίες του
μέρες μεταμορφώθηκε οε πιερή ζήλια και τρομερό
σκαίχτρο, που τοξ θυόανισε την ψυχή και το του. Ο
ποιητής πέθανε νέος, μά είχε σπείρει τον άξιόλογο
σπόρο του σύγχρονα με την άνατολή του XIX αιώνα,
που μās έδωσε πλούσιο τον καρπό στη Βικτωριανή έ-
ποχή. Το πρώτο του διβλίο εΐτανε λίγα σονέτια, που
δεν τα πολκοίταζαν οι αισθητικοί της εποχής, γιατί
ή αισθητική τους είχε μαραγκιάσει μέσα στον κλα-
σικισμό του δέκατου ύγδου αιώνα. Ο ρομαντισμός
άρχισε να ζυγιάζει τα φτερά του για πέταγμα ύστε-
ρα από τα σονέτια μās έδωσε τον «Ενδυμίωνα», που
στάθηκε οκάνταλο στην τέχνη. Ο «Υπεριανός» του
έμεινε άτέλειωτος — άληθινό άριστοτέχνημα — και
ήμερα δεν έχ. με παρά ένα μικρόν τερο από τρα-
γουδία του, τις Ώδες του κ.λ.λ. Το γενικό χαρα-
κτηριστικό μās το δίνει ο ίδιος στην ώδή του οε
«Μιά Έλληνική Αήκνθο».

«Η όμορφιά είναι άλήθεια κ' ή άλήθεια είναι ο-
(μορφιά».

Η επίδραση του Κήης στην Έγγλέζικη ποίηση,
είναι αλογόριαστη, και ή αγάπη του Έγγλέζικου φι-
λολογικού κόσμου (ο Σέλλεϋ, ύντας το κήμα των έ-
θγαλεν όξω, βοέθηκε με τη «Lamia» του Κήης
στο χέρι του). μπορεί να δαθεί στα λόγια του «poet
laureat» Dr Bridger: «Αν εΐτανε να δοθεί στον
Έγγλέζικο λαό το δικαίωμα να ξαναφέρει στον κό-
σμο έναν από τους πεθαμένους τον ποιητές, που ά-
φηκαν το έργο τους άτέλειωτο, δεν ύπάρχει άμφιβό-
λία πως ή κορώνα της εκλογής θα στεφάνωνε το
κεφάλι του Κήης, γιατί πέθανε νέος, με δύναμη ώ-
ριμη, που μās έδωσε έργασία άξεπέραστης όμορφιάς
και που ύποσχότανε άπιστευτα πράματα».

Για μνημόσυνο του μπορεί να γραφτεί μιá από τις
στροφές της ώδης του στο Αήδονι:

Αθάνατο έου πλάστηκες, γλυκόλαλο αήδονι!

Στέκεις άπάνω άπ' τον καιρό τον πετροκαταλύτη,
Το άπομινό τραγούδι σου που άκούω τώρα και χρόνια
Μες οε παλάτι άκούσθηκε και οε φτωχού τη σκήτη.
Ίσως ο ίδιος ο σκοπός που βρήκε μονοπάτι,
Μες στη θλιφτή της Ρούθ καρδιά νοσταλγική που ε-
(σιδάη

Στο ξένο μέσο το σπαρτό με δουρακωμένο μάτι,
Για το καλόδι του γονιού· το ίδιο που στα δάδη
Συγγά του πέλαου περνά και δένει μαγεμένα
Σπίτια άντικρό της τρικυμιάς, που στέκουνε άνοιγ-
(μένα.

✠ ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ ✠

κ. Α. Εύκολο «να βάλεις στον οιστρό σου χαλίνο», εν προσεχικῶν διαβάσεις στίχους καλούς. Κ' ἢ «Μετρίνη» πού ζητᾷς ἐκεῖ μέσα βρίσκεται. Διάβαζε Παλαμά, Ρήγα Γκόλφη, Καρθαίω κλπ. - κ. Σπ. Πάλ. Ἡ «Γενναϊότητα» νύχται εἶνε πολὺ κρύα. Πού νὰ γραφτεῖ ποίημα, καλὸ, μὲ τέτοιον βρωμύ-καιο. - κ. Δημ. Δέστη. Ὁμορφα γραμμῆνο, μὰ ἡ ἐπό-θεσή του δὲ μᾶς ἐνθουσίασε. Δοκίμασε ε' ἄλλο θέμα. - κ. Νικόνο Ζακ. Κάτι θέλεις νὰ πῆς μὰ τὸ χαλάει τὸ σύνολο ἢ δεύτερη στροφή :

Ἰσαροῦδαγε καὶ στίς ἀρμονικῆς στροφῆς τῆς
ταυτίδ' οὐκ ἠγροφωμένοντα (!) μ' ἀρμονία
καὶ κρέμαγε λουλούδια στὰ μακρὰ μαλλιά τῆς
δρέποντας ἀπὸ δῶ κι' ἐκεῖ ἐστὴν ἡσυχία (!)

κ. Γ. Κατα. Τί τὰ θέ; Κεῖνος ὁ ἀναθεματισμένος ὁ στί-χος : «Τὸ σπλήρηγαν» κι' ὠ...» θὰ μᾶς χαλάει πάντα κάθε μας καλὴ διάθεση. - κ. Μ. Σ. μαθητρία. Δίαιο ἔχεις, παιδί μου, μὰ ἂν τὰ βάλεις μὲ τέτοιους ξεροκέφαλους δασκάλους, τὸ κε-φάλι σου θὰ φᾶς. Φυσικά, ἕνας... Κουντουράς, δὲν μπορεῖ νὰ φέρεῖ τὴν ἀνοιξή μέσα σὲ τέτοια ἀκοιαστικῆ βρωμυμονιά. - κ. Β. Παυλ. Ἄνονος λοιπόν. Ὁ Τάσος ἔπρεπε νὰ δώσῃ μὰ κλαυσιὰ στὴ Νίκη, ἅμα τοῦ εἶπε κατὰμουτρα πῶς εἶνε νόθος καὶ ὄχι νὰ καθίσει νὰ τὴν κάνει δῆρημα. - κ. Γιάνκο Α. Ζ. Ἄσπρὸ τὸ δῆρημά σου εἶναι, ὅπως τὸ χαρακτηρίζεις ὁ ἴδιος διὰ πολὺ μικρὰ παιδιὰ, γιατί δὲν τόσκιλες στὴ «Διάπλαση». Ἄργότερα, σὰ γράφεις καὶ γιὰ μεγάλους, στέλνεις καὶ σὲ «Νουμᾶ». - κ. Α. Μανρ. Ἄλλο, νὰ χένεται αἷμα γιὰ νὰπα-χίσει ὁ κόσμος ἀληθινῆ «λευτεριά καὶ δικαιοσύνη», κιἄλλο, νὰ χένω τὸ αἷμα μου ἐγὼ γιὰ νὰ τριπλασιάσεις ἐνὶ τῷ πλοῦτι σου. Ἔτσι, φίλε, τὰ βλέπουμε καὶ τὰ κρινουμε τὰ πράματα σήμερα ὅσοι φροντίσανε νὰ καθαρίσουνε τὰ ματογῶλια τους. - κ. Α. Ρ. Βέβαια. Διλημμα κι' ὄχι διλλημα, ὅπως τὸ τύπωσε ἡ «Ἐστία» σὲ φύλλο τῆς 18 τοῦ Φλεβ. σελ. 1 σελ. 5. - κ. Τακ. Τσιμ. Ὅχι καὶ τόσο πιτυχημένο. Μὰ εἶναι καὶ ἀντιπα-θητικῶν γραμμῆνο, μὲ κόκκινο μελάνι, πού ἐποφίραμε πολὺ δὲσ νὰ τὸ διαβάσουμε. Γράφετε, ὄλοι σας, καθαρά, σύντομα καὶ μὲ μαθρο μελάνι, γιατί ἀλλιῶντα θὰ τὰ πετάμε σὲ καλάθι ἀδιάβαστα.

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ

τοὺς συντρομητῆς τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἐξωτε-ρικοῦ πού καθυστεροῦνε τὴ συντρομή τους, νὰ μᾶς τὴν ἐμβάσουν τὸ γληγορότερο, γιὰ νὰ μὴ βρεθοῦμε στὴ δυσάρεστη θέση νὰ πά-φουμε νὰ τοὺς στέλνουμε τὸ φύλλο.

Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & Σ^{ΙΑ}

Ὅσοι ἐγγράφουν ἕνα συνδρομητῆ στὸ «Νουμᾶ» παίρνουν γιὰ δῶρο 5 δρχ. βιβλία ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις τοῦ «Ἀθην. Βιβλιοπωλείου».

Ὅσοι ἐγγράφουν 2 συνδρομητῆς στὸ «Νουμᾶ», παίρνουν γιὰ δῶρο 10 δρχ. βιβλία ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις τοῦ «Ἀθην. Βιβλιοπωλείου».

Ἀνάλογα παίρνουν ὅσοι ἐγγράφουν τρεῖς καὶ περισσότερους.

ΤΗΝ 1Η ΜΑΡΤΙΟΥ

ΒΓΗΚΕ & ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ

σ' ὄλα τὰ κιόσκια καὶ τὰ πρακτο-ρεῖα τῶν ἐπαρχιῶν τὸ 1^ο φύλλο

ΤΗΣ **“ΝΕΑΣ ΖΩΗΣ,”**

Δεκαπενθήμερο Κομμουνιστικὸ Περιοδικὸ

Τὸ φύλλο λεπτὰ 40.

ΝΕΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΛΑ (Ἔκδοσις «Τύπου» 1919 Δρ. 3—

ΔΡΑΜΑΤΑ ΤΟΜΟΣ Α' (Ζωντανὸι καὶ πεθαμένοι

—Οἱ Ἄλυσίδες—Στὴν δὲξώπορτα). Ἔκδο-

σις Ἐταιρίας «Τύπος» 1920. > 6—

ΠΛΑΪ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ (Ρομάντζο) 1920 > 3—

Ο ΛΥΤΡΩΜΟΣ (δρᾶμα) > 3—

Βρίσκονται στὸ «ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ»

— Ὁδὸς Σοφοκλέους 3. —

ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΣΥΛΛΟΓΕΣ :

ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ : «ΥΜΝΟΙ».....ΔΡΧ. 3.50

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΥ : «ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ
ΜΟΥ & ΟΙ ΚΗΦΙΣΩΤΙΚΕΣ ΜΕ-
ΛΩΔΙΕΣ»..... > 3.50

Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑ (Δαύρα) : «ΑΠΛΑ ΛΟΓΙΑ» (Με
πρόλογο τοῦ Ρήγα Γκόλφη)..... > 3.50

ΠΑΝΟΥ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ : «ΛΥΡΙΚΑ»..... > 3.50

*Ὁποῖος ἀγοράζει ἢ παραγγέλνει ἀπὸ τὶς ἐπαρχίες ἢ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν καὶ τὶς ΤΕΣΣΕΡΙΣ
ΣΥΛΛΟΓΕΣ μαζί, πληρώνει δρχ. ΔΩΔΕΚΑ ἀντὶ ΔΕΚΑΤΕΣΣΕΡΙΣ.

ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & Σ^{ΙΑ}
3-ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ-3